

**“Wat hadden we jullie graag
de toekomst in zien stappen”**

Nicole Gerits, directeur 't Stekske

ADVERTENTIE

INHOUD

NA DE BUSRAMP

We delen het verdriet
» pagina 4

VTI WORDT MR. PROPER

Werkt reclame om leerlingen te lokken?
» pagina 10

“HOUD UW BAKKES”

Zo ga je om met geweld op school
» pagina 20

Extraatje van Klasse
Gratis pictogrammen-woordenboek

Toon wat je wil zeggen!

Reportages & Interviews

- 24 **Ex-leraar Thierry (43) is seropositief**
“Ik was vooral bang van de reacties van ouders”
- 26 **Twaalfjarigen zijn niet wereldwijs**
Helft haalt eindtermen ‘maatschappij’ niet
- 36 **Klasse in Ecuador**
Leren zonder hoogtevrees

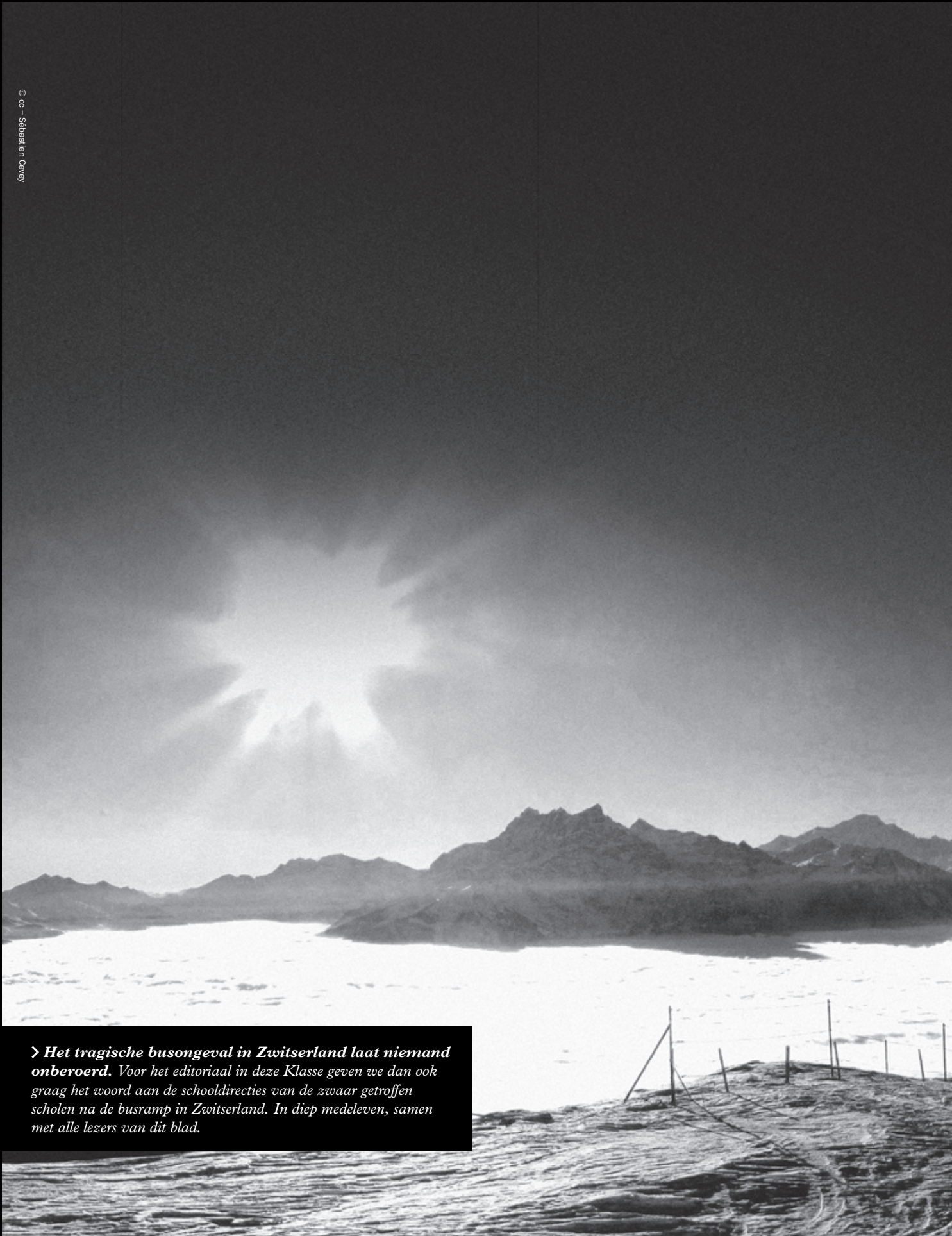

Zoals elke maand

- 6 **Reacties**
- 9 **Afgevraagd** Schoolfest: lust of last?
- 16 **Nieuws** Zittenblijven heeft weinig zin
- 19 **Tweestrijd** Nederlands verplicht
- 29 **Start to teach** Check je toetstaal
- 33 **Op de hiel van** Opvoeder Mijke
- 34 **Scholen van morgen** Akoestiek
- 39 **Tussen ouders** Jan-Willem start vadergroep
- 40 **Eerste hulp** Is kraantjeswater veilig?
- 43 **Lerarenkaart** Met een app door Middelheim
- 49 **Klassetips**
- 61 **Kruiswoordraadsel**
- 62 **Het laatste woord** Einde van de gang

Yeti-redacteur gezocht

De redactie van Yeti zoekt een gedetacheerde leraar (v/m) om het team te versterken. Check de vacature op p. 17 en op www.klasse.be.

› **Het tragische busongeval in Zwitserland laat niemand onberoerd.** Voor het editoriaal in deze Klasse geven we dan ook graag het woord aan de schooldirecties van de zwaar getroffen scholen na de busramp in Zwitserland. In diep medeleven, samen met alle lezers van dit blad.

EDITO

WE ZIJN ENORM GESCHOKT EN VERDRIETIG. Daarom is het goed dat we dit verdriet kunnen delen met zoveel mensen om ons heen. We zullen de kinderen nooit meer mogen begroeten op school. Geen warme lach, geen goeiemorgen of “tot morgen meester!”. Er is in de klas en op de speelplaats een enorme leegte geslagen die nooit meer kan worden opgevuld. Alleen door onze gedachten, dromen en herinneringen. We zullen altijd aan hen blijven denken. Samen. Aan de hele groep, meester Frank en Monique, de buschauffeurs, de nieuwe vriendjes uit Lommel. We zullen hen nooit vergeten.

We willen een steun zijn voor alle broers en zussen, mama's en papa's, oma's en opa's en de vele vriendjes. En dit niet alleen vandaag. Ook in de toekomst willen we er altijd zijn, voor een babbeltje en een luisterend oor of gewoon een stevige knuffel. Zoals we allemaal op zoveel scholen telkens opnieuw leren omgaan met verdriet en rouw. **We hebben veel doorstaan maar we zullen er samen alles aan doen om er ook samen sterker uit te komen.** Hoe moeilijk dat ook zal zijn. We zullen ons medeleven aan elkaar blijven doorgeven. We zullen elkaars hand vasthouden. En daarmee zeggen we aan elkaar voor altijd: “Ik ben er voor jou”.

Margriet Vanvolsem en Marc Carels, directie basisschool Sint-Lambertus in Heverlee

---

WE ZULLEN DAGEN NODIG HEBBEN OM ALLE BRIEVEN EN PAKJES OPEN TE MAKEN. Kisten vol. Uit heel het land en uit heel de wereld. In al ons verdriet weten we dat toch wel bijzonder te waarderen. Het is niet omdat we ons afzijdig hebben gehouden voor de pers, dat we van de buitenwereld zijn afgesloten. Bedankt daarvoor. Wij voelen ons allemaal gedragen door de gemeenschap en dat geeft moed. Zoveel mensen hebben ons tijdens deze rampzalige dagen weer laten zien tot hoeveel goeds wij allemaal in staat zijn als we onze schouders er samen onder zetten.

We missen de kinderen en Veerle en Raymond zo erg. Ik zie de film van hun leven op school zo vaak voor mij. Hoe de kinderen onwennig binnen kwamen in de eerste kleuterklas en hoe ze in al die jaren niet alleen leerden rekenen, lezen en schrijven maar hoe ze ook uitgroeiden tot jongens en meisjes met een mooie persoonlijkheid. Wat hadden we graag met hen verder gegaan. **Wat hadden we hen graag de toekomst in zien stappen.** Nu ze er niet meer zijn, gaapt er een enorme leegte in onze school en in ons hart. Het gemis is groot. Maar wij koesteren het beeld van onze kinderen die zich samen opmaken voor een verre reis. Hand in hand. We houden elkaar vast. Want samen zijn we zoveel sterker om de leegte en het verdriet met heel veel schoonheid op te vullen.

Nicole Gerits, directeur basisschool 't Stekske in Lommel

Saint-Luc (Zwitserland), twee dagen na de ramp

“Je laat ze vertrekken, met een klein hartje, gepakt en gezakt. Want wat als de kousen nat zijn of hun handen kou hebben? Je zwaait ze uit, ze hebben al geen tijd meer om terug te zwaaien en je bent gerust. Want ze zijn samen en in goede handen. Je krijgt na een paar dagen de verplichte brief met de info over het eten, het weer en de kamergenoten. En je telt af, want je mist ze, ook al hebben ze het goed. Eindelijk komen ze naar huis. Je hebt een feestje voorbereid, alles is klaar! En dan gaat het fout ... En hoe. Te gruwelijk voor woorden. Elke mama of papa voelt hoe het moet voelen. Als je kon helpen, dan deed je dat meteen. Maar niets helpt nog. Sterkte!”

Isabelle P.

➤ Op de online rouwregisters van *Klasse voor Leraren en Klasse voor Ouders* stroomden de reacties en rouwbetuigingen binnen. Een greep uit de meer dan 800 reacties.

Dit kan niet. Dit mag niet. En toch is het. **We willen met z'n allen de tijd terugdraaien.** Ervoor zorgen dat dit niet gebeurt. Onmacht en een onuitspreekbaar verdriet maken zich van ons meester. En dan zijn we nog niet eens direct betrokken partij. Ik hoop dat de families, de leraren en alle betrokkenen steun vinden bij elkaar en in de vele steunbetuigingen. Dat ze deze tragische dag op termijn een plekje kunnen geven en stukje bij beetje weer plezier kunnen vinden in het leven. Ik denk aan jullie als leraar en als mama van twee kinderen van dezelfde leeftijd.

Ilse W.

Samen leren skiën, lachen, spanning, tranen en snottebellen op de skipiste, avondactiviteiten beleven, niet willen slapen nadien. Een mooie gelegenheid om hechte vriendschappen te smeden. **Dat deze prachtreis zo moet aflopen, is te wreed voor woorden.**

Ilse

Zesentwintig jaar ben ik met de kinderen van mijn klas op sneeuwklassen vertrokken. Gemotiveerd en enthousiast vertrokken we keer op keer. **Nooit gedacht dat zo'n ramp ons kon overkomen.** Blijkbaar vindt het noodlot toch zijn weg.

Marc D.

Samen met nog vijf andere studentes loopt mijn dochter momenteel stage in een basisschool in Paramaribo in Suriname. Daar hielden ze ook een minuut stilte voor de slachtoffers van het ongeval. "Aangrijpend", vertelde ze. **"Bijna 600 kinderen zo stil en dat aan de andere kant van de wereld."**

Ingrid V.

Ik zie mijn 2 jongens van 11 en 12 ravotten in de tuin. Ik kan het niet geloven dat het ook hen zou kunnen overkomen. **Ik hoop dat alle nabestaanden een opvangnet hebben van lieve, geduldige mensen.** Want dit leed is zwaar om dragen.

Walda

Je moppert er weleens op. Je denkt er nooit over na. Het is normaal. Kinderen om je heen. Maar als een kind er plotseling niet meer is, besef je pas hoe kostbaar kinderen zijn. Als leraar en mama leef ik mee met het verlies en verdriet dat voor vele ouders, partners en hun familie ondraaglijk is. Ook aan de betrokken scholen zeer veel moed en sterkte om dit te verwerken.

Lut

Ik ben zelf kleuterjuf, maar ik ben ook een vrouw van een buschauffeur die elke dag met zoveel kinderen rondrijdt, op uitstap, naar het zwembad, de kinderen naar huis brengt. Ik mag er niet aan denken om ooit bij zo'n ramp betrokken te zijn. Niet als juf, niet als moeder, maar ook niet als vrouw.

Susy

Hoe ga je om met verdriet en rouw van ouders, leraren, leerlingen? Hoe maak je een crisisplan? Wat zeg je tegen ouders die bang zijn van de schoolreis? *Klasse* bundelde op www.klasse.be/ga/ busongeval enkele vragen en antwoorden n.a.v. de busramp.

ADVERTENTIE

AFGEVRAAGD

Schoolfeest: lust of last?

© cc - Luigi Mengato

Eetfestijn, zeeklassen, wafelverkoop, schoolfeest: een aangename afwisseling naast het lesgeven, een kans om de collega's buiten de lerarenkamer te leren kennen ... Of een noodzakelijk kwaad?

→ Wij hebben jaarlijks een eetfestijn voor 1300 mensen. Ieder jaar organiseert een andere vakgroep dat. De opbrengst gaat naar extra didactisch materiaal voor die vakgroep. Op het eetfestijn zelf springen de andere collega's bij. Een beetje solidariteit kan geen kwaad, wij moeten dat toch ook leren aan onze leerlingen? (Wim V.)

→ Natuurlijk brengen etentjes meer betrokkenheid van ouders mee, maar laten we eerlijk zijn: voor scholen die het met minder toelagen moeten stellen, zijn dergelijke etentjes gewoon noodzakelijk om de bouwleningen af te betalen en de school draaiende te houden. (Wim A.)

→ Als schoolleider kan je inschatten in hoeverre je activiteiten inplant, zonder een al te grote last te leggen op de schouders van je team. Mensen danken voor een extra inspanning, mag zeker niet vergeten worden. (Rob S.)

→ Door de eindverantwoordelijkheid te dragen bij dergelijke feesten groei je zelf sterk, leer je onderhandelen, leer je collega's en ouders op een andere manier kennen. (Liset)

→ De enige constante is het feestgevoel. Als het er in de lerarenkamer frivool aan toe gaat, is het dikwijls over vervlogen tijden en feestmomenten. Als leraar overleef je

slechts als je mooie herinneringen hebt. Die extra inspanningen zijn de slagroom op onze mooie opgave: de toekomst van onze maatschappij. (Wim D.)

→ Als je in verschillende scholen staat, verwacht elke school dat je je volledig inzet en worden het al gauw twee of meer schoolfeesten, kerstfeesten ... Er is ook de tijd die je in de voorbereiding en de afbraak steekt. (Heidi)

→ De school wordt een commercieel bedrijf. Waar is de tijd dat er alleen met het metalen potje voor de derde wereld werd rondgegaan? Ik betreur dit erg, vooral omdat ik zelf in een kansarme school lesgeef en daar brengen die buitenschoolse bezigheden niet zo veel op. De ouders hebben al moeite om te voorzien in primaire behoeften. (Winnie B.)

→ Zijn er veel mensen die de handen uit de mouwen willen steken, is lust dubbele lust, en last gedeelde last. (René N.)

→ In de oudervereniging is medewerking van de leraren een noodzaak. Ouders hebben immers een band met de school en veel minder of niet met andere ouders. Voor veel ouders blijft het echter moeilijk om te beseffen dat leraren ook mensen zijn met een eigen leven, met ouders en kinderen, met hobby's en bezigheden. (Gust P.)

Wil je zelf nog reageren op deze meningen? Dat kan. Discussieer mee op www.klasse.be/leraren. En antwoord meteen op de nieuwe vraag van de maand: "Geef je je gsm-nummer aan je leerlingen?"

— VTI wordt Mister Proper —

Werkt reclame voor je school?

De inschrijvingsdata op een broodzak, gigantische billboards aan alle invalswegen, promo voor de infodag op een bus van De Lijn ... Marketing is in onderwijs niet langer het exclusieve terrein van hogescholen en universiteiten. Ook basis- en secundaire scholen maken gretig gebruik van reclametechnieken om ouders te overtuigen om voor hun school te kiezen. Maar kan je de school wel verkopen als een pak Bonux of Mr. Proper?

Nederland, 2008. In een secundaire scholengemeenschap in Utrecht daalt het aantal nieuwe inschrijvingen voor het zoveelste jaar op rij. De directie trekt aan de alarmbel, de toekomst van de school komt in gevaar. Twee jaar later is het aantal inschrijvingen met een derde gestegen. Toeval? Nee. De directie klopte aan bij Bureau Brekelmans, een Nederlands adviesbureau voor 'marketingonderzoek en managementadvies voor scholen'. Het bureau ondersteunt scholen die hun 'marketingstrategie willen bepalen, marktpositie versterken, pr-beleid en beeldvorming verbeteren'.

Peter Brekelmans (Bureau Brekelmans): "Scholen stellen zichzelf de vraag: 'Passen we nog goed in de veranderende omgeving?' Een dalend leerlingen-aantal is vaak de aanleiding. Ze moeten hun positie veilig stellen en 'waken over de competitiviteit van de onderneming'. Wij houden de school een spiegel voor. Dat doen we door opinies, sterktes en tekorten te peilen binnen en buiten de school. Op basis daarvan stellen we een marketingplan op."

Die service heeft een prijs. "De kosten van een kleinschalig onderzoek variëren van duizend tot enkele duizenden euro's. Een breed onderzoek kost 10.000 euro of meer", zegt Brekelmans. Toch is er bij onze noorderburen al meer dan twintig jaar vraag naar on-

derwijsmarketing. De gewoonte om de hulp van een bureau in te roepen is er inmiddels goed ingeburgerd.

Profileringsdrang

Hoewel het in Vlaanderen nog niet zo'n vaart loopt, zetten ook hier steeds meer basis- en secundaire scholen zich als product 'in de markt'. "Scholen hebben marketing ontdekt tijdens de jaren tachtig. Dat kwam omdat er toen minder leerlingen waren en ze moesten vechten om te overleven", zegt Paul Mahieu, professor onderwijs- en informatiewetenschappen (Universiteit Antwerpen). "Nu er genoeg leerlingen zijn, profileren scholen zich meer ten opzichte van een bepaalde doelgroep. Het omgekeerde gebeurt ook: je hebt scholen die via marketing bepaalde groepen, zoals allochtonen, proberen te ontwijken. Ouders zijn ook mondiger en meer betrokken bij het schoolbeleid. Scholen spelen daar op in met marketing."

"Een school is wel geen waspoeder", waarschuwt Paul Mahieu. "Het onderwijs is een 'quasimarkt'. Ouders móeten een school kiezen, terwijl de consument niet voor zeep hoeft te kiezen. Toch kan je sommige reclametechnieken gebruiken in het onderwijs." Maar daar staan veel scholen – net zoals ziekenhuizen bijvoorbeeld – sceptisch tegenover. Ze

willen ouders geen producten of diensten opdringen die ze niet willen. Ze zijn ervan overtuigd dat de mond-tot-mondreclame haar werk wel zal doen. “Als je kwaliteit definieert als tevredenheid van de klant, dan werkt mond-tot-mondreclame inderdaad”, zegt Paul Mahieu. “Maar er zijn meer objectieve criteria. Scholen moeten ouders objectieve informatie geven. In Vlaanderen staan we daar niet ver mee. In Nederland moet elke school verplicht een ‘Schoolgids’ op de eigen website publiceren. Daarin staan schoolgegevens zoals het budget, aantal alloctonen, zit-tenblijvers, jongens en meisjes ...”

Imago en identiteit

Toch maken ouders eerder keuzes op basis van irrationele criteria. Het Lokaal Overlegplatform Turnhout voerde in 2009 bij bijna duizend ouders met een kind in het vijfde of zesde leerjaar een onderzoek naar hun motieven om al of niet voor een bepaalde school te kiezen. Daaruit blijkt dat meer dan vier op de tien het imago van de school erg belangrijk vinden, belangrijker zelfs dan het advies van het CLB.

“Identiteit en imago worden vaak met elkaar verward. Identiteit zegt wie of wat de school is. Het imago is hoe de school overkomt”, zegt Ann Van Driessche, auteur van het boek ‘Communicatie op school’. Zij pleit voor een doordacht marketing- en communicatiebeleid in elke school. “Alleen goed onderwijs aanbie-

“Iedere school heeft een unique selling proposition”

Professor Paul Mahieu, UA

den, volstaat vandaag niet meer. Scholen moeten zich op andere manieren ‘in de markt zetten’. Ze kunnen zich onderscheiden door te werken aan de communicatie van hun identiteit. Maar die staat vaak niet op papier. Scholen moeten eerst weten welk soort school ze willen zijn. Zodra dat vastligt, is de rest vrij eenvoudig: je zet gewoon je troeven in de verf.”

Scholen moeten dus niet aan marketing doen om hun imago te verbeteren, maar om hun identiteit te tonen? “Klopt”, zegt Paul Mahieu. “Bij scholen zijn ouders de klanten. Op hun verwachtingen moet je gericht antwoorden met informatie. Dat doe je door je pedagogisch project concreet te maken. Laat zien hoe je al die woorden op ‘-heid’- zoals openheid, geborgenheid ... – omzet in concreet beleid en kom daarmee naar buiten. Ga na in hoeverre ouders zich kunnen vinden in die waarden. Uiteindelijk heeft iedere school een ‘unique selling proposition’.” “Daar zet je met goede communicatie een megafoon op”, zegt Ann Van Driessche. “Je vertelt wat er is, maar dan versterkt.”

Mooie strik

Kan je van een zeltogende school via marketing een droomschool maken? “Marketing in onderwijs moet wel authentiek zijn, geen lege doos met een mooie strik rond”, weet Ann Van Driessche. Zodra een school haar ‘inhoud’ en haar sterke en zwakke punten vastlegt in een marketingplan, heeft ze grenzen waarbinnen ze kan communiceren. Daarbinnen tekent ze

“Alleen kwaliteit aanbieden, volstaat niet”

Ann Van Driessche, auteur van ‘Communicatie op school’

haar communicatieplan uit. “Als die samenhang ontbreekt, schiet je in het wilde weg en zijn je acties vaak pure verspilling.” Een typisch voorbeeld is een school die een folder maakt voor nieuwe leerlingen of een advertentie plaatst zonder na te denken over wat ze wil bereiken. “Eerst moet je weten wie je doelgroep is. Pas daarna moet je beslissen over hoe je hen wil bereiken.” Consumenten baseren zich in de eerste plaats op eigen ervaringen en de ervaringen van anderen, eerder dan op krantenartikelen en (betaalde) reclame. “Reclame is dus maar een heel klein aspect van je communicatiestrategie”, zegt Ann Van Driessche. “Alles is communicatie: van de aankleding van je speelplaats over het taalgebruik in brieven tot de manier waarop je secretariaatsmedewerker de telefoon opneemt.” Toch kan een doordacht gevoerde promotiecampagne je school helpen uitbouwen. “Voorwaarde is dat je focust op je sterke punten om de school aantrekkelijk te maken. Bij het begin van het schooljaar zie je in heel wat huis-aan-huisbladen reclame voor scholen, meestal beperkt tot het logo en het studieaanbod van de school. Dat is weggegooid geld. Het is als een restaurant

dat adverteert met zijn menu, terwijl je er gaat voor de beleving. Dat geldt ook voor een school. Scholen gebruiken dus beter foto’s die de sfeer op de school tonen.”

Concurrentie

Wat als elke school via een marketingbeleid haar plaats op de ‘markt’ wil veroveren? Krijg je dan een witter-dan-witeffect? In het hoger onderwijs is er al een opbod van communicatiecampagnes en de bijbehorende budgetten swingen de pan uit. “Maar in het leerplichtonderwijs zal dat zo snel niet gebeuren”, weet Ann Van Driessche. “In het hoger onderwijs speelt de concurrentie veel sterker dan in het basis en secundair. Daardoor zie je er ook agressievere communicatie- en marketingstrategieën. Dat heeft onder andere te maken met de outputfinanciering, waardoor het heel belangrijk is om veel leerlingen te hebben. In het leerplichtonderwijs dreigt niet meteen een gevaar voor een ware marketingwedloop.” Scholen moeten dus niet meteen naar een bureau hollen voor professioneel advies? “Nee”, zegt Paul Mahieu. “Overdrijven is niet nodig. Elke school heeft zelf wel

de ‘brains’ in huis om een campagne te ontwerpen. Je moet gewoon wat abstracter naar je schoolbeleid kijken en meer op lange termijn plannen. Daar stem je je communicatie op af. Als je weet waar je rekruteert en waar niet, weet je ook waar je kan uitbreiden. Als je weet wat ouders verlangen, dan kan je daar op inspelen.” Ann Van Driessche meent dat scholen ook met beperkte middelen heel wat kunnen bereiken. “Een goed onderhouden website kost evenveel als een slechte.” Ze ziet ook voordelen voor de leerlingen. “Investeren in marketing en communicatie is geen weggegooid geld. Een school die heel goed onderwijs biedt maar daar niet over communiceert, verliest een deel van haar potentieel. Onrechtstreeks komt het ook ten goede aan de leerlingen. Het versterkt de identiteit en de missie van de school en maakt de school beter.”

‘Communicatie op school. Haalbare ideeën voor een sterk verhaal’ van Ann Van Driessche is verschenen bij uitgeverij Politeia.

 Op de blog ‘Communicatie op school’ vind je praktijkvoorbeelden, tips en tricks: communicatie-op-school.blogspot.com, #cos12 (Twitter)

— In Sint-Andries voeren ouders mee de pr —

“We mikken op het buikgevoel”

‘Welkom Nele’ hangt in grote letters op het secretariaat van basisschool De Triangel in Brugge Sint-Andries. “Zo verwelkomen we hier elke nieuwe bezoeker”, legt directeur Eddy Boutens (54) uit. Een pr-strategie die werkt. Dat zie je ook aan de fietstassen, fotopanelen én de appelgroene ramen.

Directeur Eddy Boutens: “We gooien onze infrastructuur in de strijd. De frisgroene ramen stralen jeugdigheid uit. De felgekleurde blokken in ons logo vind je ook op de gevel en op de schoolbus. Mensen noemen ons zelfs ‘de kleurtjes-school’. Een teken dat we scoren met onze strategie.”

Laten ouders zich echt verleiden door een likje verf?

“Nee, als het louter *window dressing* is, wordt dat binnen de kortste keren doorprikt. Je pr moet een uitstraling zijn van waar je school voor staat. Zo prijken er aan de gevel tien grote portretten van leerlingen, die uitleggen wat de school voor hen betekent. Dat kost 900 euro. Duur, maar ook duurzaam.”

Marketing in de non-profitsector: vloeken in de kerk?

“Een school is geen bedrijf dat een winstgevend product verkoopt, wel een organisatie die waarden en visie uitdraagt. We mikken op het buikgevoel. Onze marketing gaat ook hand in hand met het pedagogische. Zo won de werkgroep verkeersveiligheid een geldprijs van de stad Brugge van 2500 euro. Daarmee lieten we veilige fietszakken voor de leerlingen ontwerpen. Vanuit ons pr-spaarpotje drukten we er voor 500 euro het logo van de school op. Als er tachtig van die tassen op straat te zien zijn, kunnen ouders daar niet naast kijken. Adverteren doen we alleen om de open klasdagen aan te kondigen. Daar

betalen we 400 euro voor. Maar eerlijk gezegd: nog nooit heeft een ouder gezegd dat hij ons vond via een advertentie. Ik geloof meer in duurzame vormen van reclame.”

Bedenk je die hele strategie in je eentje?

“Twee jaar geleden startten we met een werkgroep pr. Daar zitten ook ouders in. We bekijken de school nu meer door hun ogen, van buiten naar binnen. We spelen in op hun verwachtingen.”

Hoe reageren de omliggende scholen?

“Als je begint met marketing, maak je weinig vrienden. Wij waren de eersten in de buurt met fluohesjes, maar al snel kregen we navolging. Op zich is dat positief, maar om ouders aan te trekken gaat het effect verloren. Dat betekent dat je jезelf voortdurend moet heruitvinden.”

Werkt mond-tot-mondreclame niet voldoende?

“Dat blijft het topantwoord wanneer we ouders daarnaar vragen. Maar ook onze website wint aan belang. We zitten ook op Facebook en elke klas heeft een blog. Het komt er op aan zo veel mogelijk kanalen te vinden waarlangs mensen je kunnen vinden. Al is er gevaar voor overkill. Om de haverklap komen scholen nu in de media. Die profileringsdrang heeft een averechts effect.”

Zou je leerlingen verliezen mocht je niet aan marketing doen?

“Dat kan ik niet bewijzen en ik wil ook

© foto: sr. Joris Casseer

“Wie begint met marketing, maakt weinig vrienden”

het risico niet lopen om dat even uit te testen (lacht). Marketing is een rijdende trein waar je moeilijk kan afspringen. Het leerlingenaantal buiten beschouwing gelaten, zou ik het gewoon jammer vinden mocht het mooie werk van mijn lerarenteam geen ruchtbaarheid krijgen.”

— Immaculata Maria plakt haar eigen folders —

“Liever computers dan dure reclame”

“Wij springen er graag uit!”, staat er op de fuchsia envelop die directeur Jan Denil van het Immaculata Maria Instituut in Roosdaal me toestopt. In de envelop zit een 3D-schoonkalendertje. Deze school pakt graag uit met opvallend promomateriaal: van een cd-doesje tot ingenieus gevouwen brochures.

Directeur Jan Denil: “Wij waren oorspronkelijk een bso/tso-school. Toen wilden we er aso bijnemen, want we hadden een heel beperkt aanbod: twee richtingen per onderwijsvorm. Dat moesten we laten weten aan de ouders uit de regio, wilden we niet uit de boot vallen. Maar Roosdaal ligt op de grens van twee provincies. Wat in de Vlaams-Brabantse regionale krantenpagina’s over onze school verscheen, werd 300 meter verder in de Oost-Vlaamse grensgemeenten niet gelezen. Daarom zochten we andere manieren om onze school bekend te maken.”

Hoe zorg je dat je eruit springt?

“We verwoordten in ons promomateriaal heel concreet onze eigenheid en leggen de nadruk op de landelijke, gemoedelijke en open sfeer. Sinds jaar en dag werken we ook met keuzevakken: leerlingen aso, tso en bso kunnen hier voor bepaalde vakken in dezelfde klas zitten. Dat is onze unieke selling proposition.”

Flyers, brochures, direct mailings ... dat loopt aardig op.

“Je moet creatief zijn. We houden de prijs laag door enkel het drukwerk uit te beste-

den. Maar folders plooiën en plakken we zelf met de werkgroep pr. Ook de leerlingen steken een handje toe tijdens vrije momenten.”

Jullie logo mocht wél wat kosten: 750 euro.

“We hadden de knowhow en de tools niet in huis. We hebben dan de markt goed verkend en vonden een bureau dat wilde experimenteren voor een prijsje. 750 euro is echt niet zo veel, bij andere bureaus zit je al snel aan een paar duizend euro. Voor dat bedrag heb ik liever wat extra computers voor de leerlingen.”

Levert al die reclame iets op?

“Het rendement aflezen aan leerlingen-aantallen, dat is bedrijfsdenken. Groter worden is ook niet onze ambitie. Wat wij doen, is pr-denken: meten of het profiel waarmee we naar buiten komen, aanslaat bij ouders en jongeren. Want meer dan vroeger kiezen die laatsten een school. Zo zien we meer bezoekers op onze site na een mailing.”

Is een ‘goede naam’ alleen niet voldoende om ouders en leerlingen aan te trekken?

“Ouders leren ons inderdaad vooral kennen via vrienden en familie. Maar hoe komt het dat ouders positief over je spreken? Omdat je naar buiten komt met waar je voor staat en omdat het beeld dat mensen krijgen via publiciteit en media strookt met de werkelijkheid.” ✕

“De keuze voor een school ligt nu meer bij jongeren”

Westerse leerlingen drie jaar achter op Chinese

- » Aziatische jongeren hebben fikse leervoorsprong op Europese, Amerikaanse en Australische leeftijdgenoten
- » Geen gevolg van harde discipline, wel van leerproces en opleiding leraren

Vooraf het oosten van Azië zou volgens de Australische denktank 'Grattan Institute' tot de top van het onderwijs behoren. Vier van de vijf best scorende scholen in het internationale PISA-onderzoek (2009) bevinden zich immers in Hongkong, Zuid-Korea, Shanghai en Singapore. "In het Chinese Shanghai haalt de gemiddelde vijftienjarige leerling voor wiskunde een niveau dat twee tot drie jaar boven dat van leerlingen in Europa, de Verenigde Staten en Australië ligt", zegt Ben Jensen. Nog volgens het onderzoek zouden studenten in Zuid-Korea op het gebied van lezen een jaar voorsprong hebben op leeftijdgenoten in de VS en de Europese Unie. De oorzaak van het Aziatische succes zou niet meteen bij grote investeringen en een cultuur van hardere discipline thuis en op school liggen. Er zou vooral meer nadruk liggen op het leerproces en de opleiding van leraren, met mentorschap, feedback en voortdurende professionalisering. Door de sterktes van de Oost-Aziatische onderwijssystemen te bestuderen, kunnen Westerse scholen het onderwijsniveau ook hier verbeteren, besluiten de onderzoekers.

Zittenblijven heeft weinig zin

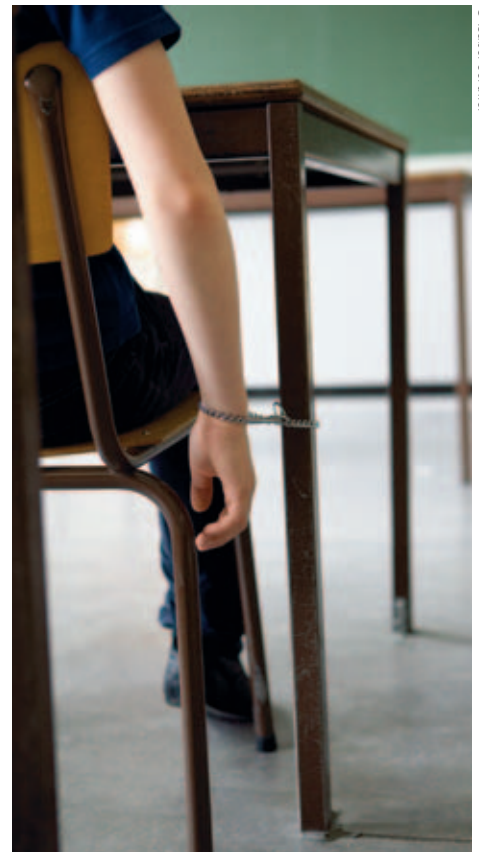
Zittenblijven is minder zinvol dan Vlaamse leraren, schooldirecties en ouders denken. Dat is een van de opmerkelijkste conclusies van 'Zittenblijven in vraag gesteld', een studie van de KU Leuven in opdracht van het ministerie van Onderwijs en Vorming. De onderzoekers raden scholen aan om stil te staan bij de haast 'evidente' maatregel van het zittenblijven.

Zittenblijven in het basisonderwijs leidt doorgaans niet tot betere schoolse prestaties, behalve dan in het bisjaar, zo blijkt uit het onderzoek. Over de effecten van zittenblijven op het welbevinden van kinderen, bestaat onvoldoende kwalitatief onderzoek.

Er zijn twee oorzaken voor het groot aantal zittenblijvers in Vlaanderen. Ten eerste zijn Vlaamse leraren en directies ervan overtuigd dat zittenblijven zinvol is, dat het zwakke leerlingen ten goede komt. Bovendien is er een ruim maatschappelijk draagvlak voor. Ten tweede

zijn het vooral de leraren en directies die beslissen over zittenblijven en hebben ouders geen inspraak.

Vooraf leerlingen die volgens de scholen de capaciteiten hebben om de leerstof aan te kunnen, maar toch leerachterstand oplopen, maken de meeste kans om te blijven zitten. Ze zijn 'nog niet (voldoende) klaar' om de volgende stap in het leerproces te nemen. Het gaat om leerlingen die nog niet schoolrijp zijn, of het Nederlands niet als moedertaal hebben en hierdoor taalachterstand oplopen. Leerlingen met een laag IQ of leer- of gedragsstoornissen, worden vaker doorverwezen naar het buitengewoon onderwijs. In het schooljaar 2009-2010 waren 2,7 procent van de leerlingen in de lagere school zittenblijvers, het secundair onderwijs telt 5,3 procent zittenblijvers. In het tweede jaar secundair onderwijs heeft al meer dan een op de vier Vlaamse leerlingen een of meer jaren schoolse vertraging. Meer jongens dan meisjes blijven zitten.

kort nieuws

- › **Twee procent meer loon**
Doordat de spilindex in januari werd overschreden, steeg je loon in maart met twee procent. Sociale uitkeringen zoals de pensioenen of kinderbijslag stegen al in februari.
- › **Nieuw meldpunt geweld**
Sinds 12 maart is er een Meldpunt 'Geweld, misbruik en kindermishandeling' voor alle burgers. Dat bereik je op het nummer 1712. Elke school krijgt affiches om ouders, leraren en leerlingen te sensibiliseren.
- › **Voedingsdriehoek vernieuwd**
Meer water drinken en minder zout gebruiken. Dat zijn de belangrijkste wijzigingen in de vernieuwde actieve voedingsdriehoek. Zittende activiteiten zoals computeren en tv-kijken krijgen een plekje bij de restgroep. Voor de Marokkaanse en Turkse gemeenschap is er een aangepaste driehoek.
www.vigez.be

Lessen seksuele diversiteit verplicht

© cc - Philippe Leroyer

In Nederland moeten binnenkort alle lagere en secundaire scholen voorlichting geven over seksuele diversiteit. Tijdens de lessen tijd zal er aandacht zijn voor verschillende soorten seksualiteitsbeleving zoals homo-, bi- en transseksualiteit.

De regering moet er voor zorgen dat de voorlichting vanaf volgend schooljaar verplicht wordt. Vorig jaar had minister van Onder-

wijs Van Bijsterveldt een gelijkaardig wetsvoorstel nog afgekeurd. Dat het wetsvoorstel nu wel goedgekeurd wordt, is grotendeels te wijten aan de jarenlange lobby voor deze wet en petitie van de Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit COC. Daarnaast is uit enquêtes gebleken dat meer dan tachtig procent van de holebi-jongeren meer voorlichting wil, maar dat twee derde van de scholieren die niet krijgt. Zelfmoordcijfers liggen bij Nederlandse holebi-jongeren tot vijf keer hoger dan onder heterojongeren. "De middelbare school is niet meteen een veilige plek voor jonge homo- en biseksuelen, scheldwoorden en pesterijen zijn schering en inslag", stelt het Sociaal en Cultureel Planbureau in zijn rapport 'Steeds gewoner, nooit gewoon: acceptatie van homoseksualiteit in Nederland'.

1679

vijfjarige kleuters waren in het schooljaar 2009-2010 minder dan 220 halve dagen aanwezig op school. Dat is het minimum aantal dagen om je het volgende schooljaar te kunnen inschrijven voor het eerste leerjaar. Wie minder aanwezig is, moet een taalproef afleggen om te mogen starten.

YETI
ZOEKT
NIEUWE
HELD/IN
M/V
VOOR REDACTIE
KLASSE
WIL JIJ ALS GEDETACHEERDE
LERAAR ONS TEAM VERSTERKEN?
LEES SNEL DE
VACATURE
OP WWW.KLASSE.BE

Vlaamse scholieren kennen minder goed Frans

De kennis van het Frans gaat jaar na jaar achteruit. "Het is een puur schoolvak geworden. Dat heeft gevolgen voor het niveau", stelt Willy Clijsters, pionier van de Vlaamse Olympiade van het Frans.

Voor haar vijftiendste editie verwelkomt de Olympiade voor het eerst meer dan 7000 deelnemers. Ondanks de grote belangstelling merkt professor Willy Clijsters dat het niveau van de leerlingen in het algemeen daalt. "We hebben de moeilijkheidsgraad van de wedstrijd zelfs moeten verlagen", zegt hij.

Clijsters wijt de slinkende kennis aan culturele onverschilligheid. "Jongeren horen of lezen nauwelijks nog Frans in het dagelijkse leven. Alles wat met computers, film, tv, popmuziek te maken heeft, is Engels. Frans is een puur schoolvak geworden, met alle gevolgen van dien." Leerlingen wijzen op hun latere beroepskansen, helpt volgens hem niet. "Jongeren denken op korte termijn. Dus moet de school hen motiveren. Als de leraar Frans enthousiast is, dan werkt dat besmettelijk. Op de Olympiade kom ik telkens veel gemotiveerde leraren tegen. Zolang zij er zijn, wanhopen we niet."

1

400 klassen willen fietsdiploma halen

De Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV) organiseert dit jaar voor de eerste maal Het Grote Fietsexamen. Met dit examen kunnen scholen testen of leerlingen zich veilig in het verkeer kunnen verplaatsen met de fiets. De VSV biedt alle klassen van het zesde leerjaar in Vlaanderen en Brussel de kans om deel te nemen.

“Leerlingen uit het zesde leerjaar gaan bij de overstap naar het middelbaar vaak voor het eerst zelfstandig met de fiets naar school”, zegt woordvoerder van de VSV Werner De Dobbeleer. “Om te slagen heb je vijf basisvaardigheden nodig. De leerlingen moeten rechts op de rijbaan kunnen fietsen, rechts afslaan, links afslaan, langs hindernissen heen rijden en voorrang verlenen. Ze slagen voor de proef als ze deze vijf basisvaardigheden onder de knie hebben en als ze zichzelf of anderen niet in gevaar brachten.”

Na het examen ontvangen de leerlingen een fietsbewijs. “Alle leerlingen worden beloond, of ze nu geslaagd zijn of niet. Ze krijgen ook meteen enkele werkpunten mee. De leraren kunnen de leerlingen zelf beoordelen of ze kunnen de hulp inroepen van bijvoorbeeld een politiekorps, ouders ...”, zegt Werner De Dobbeleer. “Momenteel schreven al 301 scholen in voor het examen. Dat is goed voor 400 klassen.” Als je je inschrijft, ontvang je een doe-pakket met handleiding, oefenfiches, flyers voor de ouders en een klasposter. Via een paswoord krijg je toegang tot alle educatieve fiches op de website. “De school beslist zelf wanneer het examen plaatsvindt en hoeveel tijd ze spendeert aan de voorbereiding. Toch hopen we dat ouders en leraren hun leerlingen voldoende voorbereiden zodat ze veilig de weg op kunnen.”

Scholen kunnen zich nog tot 30 april inschrijven op de website www.grotofietsexamen.be. Voor vragen of meer informatie kan je mailen naar david.vanfraechem@verkeerskunde.be

2

- 1 De leerlingen van het zesde leerjaar oefenen een hindernissenparcours.
- 2 Een opzichter beoordeelt hoe goed de leerlingen kunnen oversteken.
- 3 Een leerling toont wat ze kan op de rijbaan.

3

Nederlands verplicht op de speelplaats?

ja

Een school in Jette kwam in februari onder vuur te liggen omdat ze 'taalstraffen' uitdeelde aan leerlingen die geen Nederlands praatten op de speelplaats. Patricia Van Eekenrode, directeur van het Koninklijk Atheneum in Halle, verdedigt de maatregel. Zij is ervan overtuigd dat leerlingen alleen maar Nederlands kunnen leren door de taal consequent te gebruiken.

“Ik vind het vanzelfsprekend dat leerlingen de Nederlandse taal machtig zijn als ze naar een Nederlandstalige school gaan. Bij het begin van het schooljaar moeten ouders en leerlingen daarom een engagementsverklaring ondertekenen waarin ze verklaren dat ze altijd Nederlands zullen spreken binnen de schoolmuren, ook op de speelplaats. Anderstalige leerlingen komen vaak alleen tijdens de les in aanraking met de Nederlandse taal. Dat is te weinig. Tijdens de lessen gebruiken ze ook een andere woordenschat dan op de speelplaats. Daar leren ze ook de spreektaal beheersen. Als leerlingen toch hun moedertaal spreken, worden ze op de vingers getikt. Als het de spuigaten uitloopt, volgen er sancties. Ze moeten dan een uur nablijven of ze krijgen een alternatieve taak.”

“Met deze maatregel motiveren we de leerlingen om de taal beter te leren. Als je niet goed Nederlands kent, is het bijna onmogelijk om te volgen tijdens de les. De woorden in handboeken zijn soms al moeilijk voor Nederlandstalige leerlingen. We ervaren ook dat leerlingen die het Nederlands niet machtig zijn, sneller afglijden naar andere richtingen. De leerlingen beseffen zelf dat ze goed Nederlands moeten kennen als ze met succes verder willen studeren.”

“Tijdens de les gebruiken ze een andere woordenschat dan op de speelplaats”

nee

“De speelplaats is de uitgelezen plek om je moedertaal te spreken”, zegt Kris Van Den Branden, directeur van het Centrum voor Taal en Onderwijs (KU Leuven). **“Het komt het welbevinden van de leerlingen ten goede. Dat heeft een positief effect op de schoolresultaten.”**

“Uit onderzoek weten we dat kinderen en jongeren gevoelig zijn voor hoe anderen met hun moedertaal omspringen. Je moedertaal is een deel van je identiteit. Iedereen is er emotioneel mee verbonden. Als je als school de moedertaal van je leerlingen op de speelplaats verbiedt, geef je een negatief signaal. Leerlingen krijgen het gevoel dat hun taal niet thuishoort op de school en dat ze er zelf ook niet thuishoren. Als leerlingen zich goed voelen, stellen ze zich vaak positiever op in de les. Meertaligheid toelaten is investeren in het welbevinden van je leerlingen en van je school. De kwaliteit van het onderwijs hangt niet af van de taal die op de speelplaats wordt gesproken. Dat geldt zowel voor kleuters als voor jongeren.”

“De speelplaats is de uitgelezen plek om je moedertaal te spreken. Het is en blijft ontspanningstijd. Kinderen moeten op zulke momenten spelen en grapjes maken. Ze moeten zichzelf kunnen zijn. We laten toch ook toe dat Nederlandstalige kinderen hun eigen dialect spreken? Waarom zouden anderstalige leerlingen niet de taal mogen spreken waar ze zich het beste bij voelen? Als je nog een stap verder gaat en je straft de leerlingen die hun moedertaal spreken, dan wordt het welbevinden van de leerlingen sterk aangetast. Scholen zouden positiever moeten leren omgaan met meertaligheid.”

“Je geeft de leerlingen het gevoel dat ze niet thuishoren op school”

“Houd uw bakkes”

— Fysiek geweld status quo, brutaal gedrag stijgt —

“Directeur bedreigd met mes”. “Leerling gooit stoel naar studiemeester”. “Leraar in elkaar geramd”. De media smeren geweldincidenten op school graag breed uit. Verzekeringsmaatschappijen promoten zelfs speciale verzekeringen voor leraren. Stemmingmakerij of symptomen van een reëel probleem? “Leraren die gemolesteerd worden door een leerling, vormen nog altijd een uitzondering”, zegt agressiespecialist Hilde Leonard. “Maar door het onbeleefde gedrag van leerlingen en ouders hebben ze wel het gevoel hun greep te verliezen.”

“Op school kunt u als leerkracht in moeilijke situaties terecht komen: agressie, ongevallen, rechtszaken ... De media liegen er niet om. U kunt dus best wat extra juridische en financiële bescherming gebruiken.”

Zo moedigt verzekeringsmaatschappij Ethias leraren aan om een geweldpolis te nemen. In januari 2012 hadden al meer dan 33.000 leraren dat gedaan. Ook andere maatschappijen bieden deze ‘geweldverzekeringen’ aan. Leraren beschermen zichzelf zo tegen de ‘mogelijke gevolgen van agressie’. Een maat voor niets? De cijfers staan in schril contrast met het aantal arbeidsongevallen waarbij agressie door een leerling, ouder of familielid of een ‘derde’ de oorzaak is. In 2011 behandelde het ministerie van Onderwijs en Vorming 75 dossiers. Je hebt dus minder dan 1 kans op de 10.000 dat je gewond geraakt na een geweldincident op school. Zijn we dan allemaal angsthazen?

“Leraren krijgen vaak te maken met verbale agressie”, zegt Tina Scholiers van het Steunpunt Ongewenst Gedrag op School. “Ouders en leerlingen worden steeds assertiever. Ze verdragen de autoriteit van leraren niet meer. Ik denk dat leraren bang zijn dat die agressie fysiek wordt. Daar willen ze zich tegen wapenen.” Onderzoek van de VUB en de Universiteit Gent (2011) onderbouwt deze veronderstelling. Negen op de tien leraren kregen al eens te maken met brutale leerlingen, minstens de helft met familieleden met grof gedrag.

“Agressie hoort erbij”

“Leraren denken al gauw: help, we hebben het niet meer in de hand”, zegt Hilde Leonard, auteur van het boek ‘Agressie op school aanpakken’. “Maar agressie is deel van omgaan met elkaar. Dat is menselijk. Waar mensen samenleven, wordt wel eens over de schreef gegaan en niet altijd op een nette manier. Leerlingen die zich in een ongemakkelijke situatie bevinden, kunnen grenzen overschrijden.” Wat leraren ervaren als grensoverschrijdend gedrag hangt erg af van hun eigen waarden en de context waarin ze zich bevinden. “Als een leerling tegen een praktijkleraar zegt: ‘Houd uw bakkes’, dan kan die dat meestal wel aan. Voor andere leraren is dat het ergste wat hun kan overkomen”, zegt Leonard.

In buitengewone secundaire scholen werden negen op de tien leraren al eens uitgescholden door leerlingen, terwijl dat in het aso slechts een op de vier is. Meer dan de helft van hen was al eens slachtoffer van fysieke agressie, in het aso is dat slecht 3 procent (websurvey VUB - UGent 2011). Zowel fysieke als verbale of psychologische agressie hebben veel impact op leraren. Hoe groot die impact is, hangt af van de mate waarin de school de leraar steunt. “Het is erg belangrijk dat de directie luistert naar wat er gebeurd is en het voorval niet als een losstaand feit bekijkt. Ze moet duidelijk maken dat agressief gedrag niet →

75

Personnelsleden in het onderwijs werden vorig jaar het slachtoffer van agressie. 51 door leerlingen, 8 door ouders of familie en 16 door buitenstaanders (bv. een leerling van een andere school). In totaal krijgt slechts 0,0005 % van de personeelsleden in onderwijs met agressie te maken.

Bron: Agentschap voor Onderwijsdiensten

“Zet de meest ervaren leraren in de moeilijkste klassen”

Hilde Leonard, agressiespecialist

getolereerd wordt en tegelijkertijd op zoek gaan naar de aanleiding”, zegt Tina Scholiers.

“De directie moet haar team steunen”, vindt Leonard. “Niet zeggen: ‘Heeft hij het zelf uitgelokt?’ maar vragen: ‘Hoe kunnen we dit herstellen?’ De loyaliteit met het personeel moet centraal staan. Zo handelt de school een incident altijd vanuit het mandaat van de leraar af. Als een leraar een leerling tijdens de les naar de coördinator stuurt, dan legt die bij voorkeur niet meteen een straf op. De coördinator luistert en laat bekoelen. Dan koppelt hij terug naar de leraar. Die wordt betrokken bij de afhandeling en de zwaarte van de straf. Als je dat niet doet, stopt een conflict op het einde van de les en start het opnieuw de volgende les. Dat is onmenselijk, want de rekening blijft openstaan”, benadrukt Hilde Leonard.

Handleiding voor geweld

Je kan de hoeveelheid agressie wel verminderen en controleren door duidelijke regels af te spreken. “Maar je moet er als school op voorbereid zijn dat ouders en leerlingen ze zullen overtreden”, zegt Hilde Leonard. “Sommige scholen passen de regels zo strikt toe dat het niet meer menselijk is. Want als je regels toepassen louter interpreteert als grenzen stellen, dan vergeet je te luisteren naar het verhaal van ouders en leerlingen.”

Daarnaast kan de school gewenst gedrag stimuleren door sociale vaardigheden te trainen, aan groepsvorming te werken en een leerlingvolgsysteem bij te houden voor leerlingen met gedragsmoeilijkheden. Dat bed je in in een klimaat waarin leerlingen zich goed voelen. “Hoe opener de communicatie, hoe meer conflicten je kan vermijden. Als je meteen een oplossing zoekt voor een probleem, voorkom je dat mensen gefrustreerd geraken en agressief reageren”, zegt Tina Scholiers. Meer bijscholing rond agressie is ook een goed

idee. Of je grijpt structureel in. “Verander je lessenrooster en zet de meest ervaren leraren in de moeilijke klassen. Maar leraren verplaatsen kan vaak niet voor de vakbonden. Lesgeven in de hogere klassen is een verworven recht voor oudere leraren. Zo verdwijnen jonge leraren uit het onderwijs”, zegt Hilde Leonard.

Wat als je ondanks alles toch te maken krijgt met een extreem geval van geweld zoals een leerling die tilt slaat onder invloed van alcohol of drugs? “Dan blijf je in de eerste plaats rustig. Problemen ontstaan vaak als leraren overhaast handelen en zo onbedoeld olie op het vuur gooien. Probeer zo’n voorval ook niet alleen op te lossen. Vraag jezelf af wie je kan helpen. Je hebt iemand nodig die het publiek opvangt, iemand die het slachtoffer helpt, iemand die de dader kalmeert ... Eigenlijk zou je een handleiding moeten heb-

ben: wie kan je bereiken, wanneer roep je de politie, wie heeft veel gezag en kan tussenkomen ... Dat is moeilijk omdat de situatie altijd anders is. Op school heb je dit ook te weinig nodig. Wie in de bijzondere jeugdzorg werkt, is er wel op getraind,” zegt Hilde Leonard.

Onveiligheidsgevoel

Het aantal arbeidsongevallen als gevolg van agressie nam de afgelopen tien jaar in verhouding tot het aantal leraren niet toe. Leraren voelen zich vandaag ook iets veiliger op school dan in 2002, zegt het onderzoek van de VUB en UGent. “Onveiligheidsgevoel heeft niets te maken met de reële kans op agressie”, weet Hilde Leonard. “De media vergroten het graag, waardoor we niet meer zien dat scholen heel goed omgaan met agressief gedrag. Ook al voer je nog zo’n goed beleid, er zijn altijd incidenten die je niet kan voorkomen. Een school is een open plek. Je moet de competenties van leraren verhogen zodat ze niet emotioneel tilt slaan of de strijd aangaan. Te zwaar je beleid focussen op zware incidenten als die er niet zijn, vergroot je onrust. Zo raad ik een cursus zelfverdediging af, tenzij in uitzonderlijke gevallen. Want er is agressie, maar die is verbaal, psychologisch en soms seksueel. Zo’n cursus zal je daartegen niet beschermen.” ✕

Meer info?

- » ‘Agressie op school aanpakken’ van Hilde Leonard is uitgegeven bij Plantyn.
- » Cursus ‘Reageren op agressie-incidenten in het secundair onderwijs’ op 15 en 25 mei, Centrum Nascholing Onderwijs (Universiteit Antwerpen), prijs: 190 euro (boek inbegrepen), www.ua.ac.be/cno.
- » Infosessies ‘Agressiepreventie in het onderwijs’ voor directeurs, leerlingenbegeleiders ... diverse data in april en mei, gratis, ond.vlaanderen.be/inschrijven.
- » Steunpunt Ongewenst Gedrag op School, 016 20 85 88, info@limits.be, www.limits.be.

“De leerlingen lachten met een strafstudie”

In het Sint-Augustinusinstituut in Aalst werken het directieteam en de werkgroep ‘Grenzen op school’ al enkele jaren aan een agressiebeleid. Een klimaat opbouwen waarin leerlingen én leraren zich goed voelen, vormt de basis. “Benader de leerlingen positief”, zeggen directeurs Jan De Bruyn en Anne Van de Wiele. “Als je die klik kan maken, kom je heel ver.”

“Leerlingen kwamen steeds agressiever uit de hoek, vooral verbaal. Een aantal collega’s kon daar erg moeilijk mee om. In onze school bestaat er al jaren een stappenplan om met grensoverschrijdend gedrag om te gaan. Maar dat systeem veranderde wat. Het was een begeleidingstraject, maar werd meer een middel om te straffen. De leerlingen lachten ermee als ze strafstudie kregen. Toen we de zoveelste tuchtprocedure opstartten, grepen we in.”

“Samen met een externe begeleider richtten we een werkgroep ‘sanctioneringsbeleid’ op. Al snel besepte de werkgroep dat we het accent moesten verleggen naar probleemgedrag aanpakken. Daarom kreeg de werkgroep een nieuwe naam: ‘Grenzen op school’. We zagen ook in dat leraren in eerste instantie problemen zelf moeten oplossen. Ze moeten zich competent voelen om met moeilijke leerlingen om te gaan. Daarom organiseren we voor het hele team cursussen over groepsdynamiek en omgaan met agressie. We creëren ook een sfeer waarin leraren met elkaar kunnen bespreken wat niet goed loopt in hun klas. Via onthaaldagen zorgen de leraren ervoor dat ze onze leerlingen goed kennen. Ze maken duidelijke afspraken met hen en respecteren hen.”

“In de beroepsrichtingen krijgt iedere leerling een ‘toewijzleraar’. Die vraagt tijdens het contactuur in een persoonlijk gesprek hoe de leerling zich voelt, hoe het thuis en op school gaat ... Leerlingen begeleiden is een taak van elke leraar. Op de teamvergadering bespreken we als vast agendapunt hoe we een

leerling zullen aanpakken. Leraren leren zo genuanceerd over een leerling denken. De toewijzleraar kent immers de context van de leerling, waardoor er meer begrip is voor zijn gedrag. Via een elektronisch leerlingvolgsysteem is ook iedereen op de hoogte van wat leerlingen uitspoken en welke begeleiding ze krijgen. We zetten ook zwaar in op herstel na een conflict. Daarbij kijken we niet alleen naar de leerling, maar ook naar de emoties bij de leraar. Als beide partijen het gevoel hebben dat er naar hen geluisterd werd, dan is de vraag naar een straf veel kleiner. Als dat toch nodig is, staat de leerling er meestal volmondig achter.”

“De leraren krijgen door dit systeem meer het gevoel vat te hebben op hun klas. Niemand wil het nog kwijt. We moeten het nu als een olievlek verspreiden over de school. We kregen dit schooljaar nog geen enkele vraag om een tuchtprocedure op te starten. Uiteraard zijn er nog conflicten, maar we grijpen sneller in en benaderen de leerling positief.”

✕

Extra verzekering is overbodig

Een schoolbestuur moet haar personeel voldoende juridisch beschermen: ze moet voor al haar personeelsleden een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand afsluiten. De inrichtende macht moet ook juridische bijstand voorzien als een personeelslid naar aanleiding van een voorval dat rechtstreeks verband houdt met haar of zijn job een schadevergoeding eist van een leerling, ouder ... Die verplichtingen staan in cao IX die sinds december 2010 van kracht is. Ondertussen zijn ze vastgelegd in de decreten over de rechtspositie van de personeelsleden van het onderwijs. Vraag daarom aan je directeur een kopie van de verzekeringspolis van je school en lees ze grondig. Geen enkele verzekering dekt de schade van agressie door leraren.

Hiv op school

Als je leraar bent op een school, kan je (blijven) werken met hiv. Wettelijk gezien ben je niet verplicht je werkgever te vertellen dat je hiv hebt. De directie mag je dus ook niet naar je status vragen, ook niet bij sollicitaties. Er mag ook geen aidstest afgenomen worden door de bedrijfsarts zonder je toestemming.

Je hoeft je werkomgeving ook niet in te lichten. Ook je leerlingen met hiv hebben geen 'meldingsplicht'. Maar het kan wel voordelen hebben als je collega's, of enkele ervan, op de hoogte brengt van de situatie. Je moet geen excuses verzinnen als je naar een medisch onderzoek moet. Ook je medicatie kan je dan zonder schroom nemen. Je kan met je werkgever ook bespreken of je eventueel minder gaat werken. Als je mensen in vertrouwen neemt, vertel er dan ook bij dat je discretie van hen verwacht.

Wettelijk gezien mag je niet ontslagen worden vanwege hiv. Als dat toch gebeurt, dan kan je contact opnemen met Sensoa Positief. Sensoa Positief werkt als meldpunt voor discriminatie en kan je inlichten over de stappen die je kan ondernemen.

 *Meer weten? www.levenmethiv.be
positief@sensoa.be*

De Hiv Vereniging België vzw vertegenwoordigt iedereen die leeft met hiv. De vereniging streeft naar een optimale levenskwaliteit voor mensen met hiv en hun betrokkenen: www.hivverenigingbelgie.be.

“Ik was bang van de reacties van ouders”

— Ex-leraar Thierry is seropositief —

“Ik schaam mij niet”

Naar schatting 15.000 Belgen zijn seropositief. Elke dag komen er drie diagnoses bij. Acht jaar geleden kreeg Thierry Franck (43) dezelfde diagnose. Maar zijn leven stopte niet. Hij gaf zijn job als leraar op en koos ervoor om hulpverlener te worden. “Ik wil een schakel zijn in het leven van mensen die door dezelfde hel gaan als ik toen.”

“Ik ben homo en seropositief. Hiv is de ziekte van de schaamte, maar ik schaam mij niet. Ik ben altijd heel bewust bezig geweest met veilig vrijen. Het aantal steken dat ik heb laten vallen, kan ik op één hand tellen. Ik kan dus perfect zeggen door wie en wanneer ik geïnfecteerd werd. Hiv overkomt je, niemand vraagt erom. Kort na de infectie kreeg ik een zware keelontsteking, dat is ook mijn geluk geweest. Op 22 januari 2004 viel de diagnose. In de eerste plaats moest ik in het reine komen met mezelf. En dat vraagt tijd, veel tijd. Een rouwproces dat twee jaar heeft geduurd.”

“Vertel niets op je werk, kreeg ik te horen van mijn arts. Maar ik ben een open boek. Toen ik na twee maanden terug voor de klas stond, vond ik dat ik het wel moest vertellen aan de directie. Ze reageerde fantastisch, heel begripvol ook. Ik kreeg de tijd om het te verwerken. Ik nam ook een vijftal collega's in vertrouwen. Je hebt mensen in je omgeving nodig waartegen je af en toe je problemen kan ventileren. De leerlingen op school voelden dat er iets grondigs mis was. Ik was niet meer Meneer Franck van vroeger. Wat er met me scheelde, wisten ze niet. Ik was vooral bang voor de reacties van hun ouders. Ik beseft dat ik zo het taboe dat nog steeds rond hiv hangt, staande hield. Maar dat leek toen de beste keuze.”

“Lesgeven was nooit mijn grote droom. Na mijn studie Geschiedenis ben ik gaan reizen en daarna ben ik toevallig in het onderwijs beland. Uiteindelijk vond ik mijn vaste stek in het Atheneum in Antwerpen. Ik gaf er geschiedenis aan de oudsten van het vierde tot en met het zesde middelbaar. Als leerlingen mij vroegen of ik homo was, was ik er ook steeds open over. De vraag of ik hiv had, is nooit gekomen, dus heb ik er nooit iets

over verteld. Als leraar moet je de eindtermen halen maar ik wilde hen meer bijbrengen. Niet enkel kennis maar ook een levenshouding. Daarom werd ik na enkele jaren studentenbegeleider in de school. Ik luister graag naar het verhaal van leerlingen.”

“De hiv-diagnose verandert je leven. Uiteraard had dat ook een impact op mijn lesgeven. Ik heb nooit nog voltijds gewerkt als leraar. Dat wilde ik niet meer door de mentale omslag na de diagnose. Ik vond ook alsmáar minder plezier in mijn job als leraar. Na twaalf jaar werd lesgeven een routine. Uit de leerlingenbegeleiding haalde ik wel energie. Ik had toen vooral veel tijd nodig voor mezelf. Gelukkig heb ik geen last van mijn gezondheid. Ik ben niet vaker ziek dan iemand die geen hiv heeft en leid een doodgewoon leven. Dankzij de medicatie blijf ik ook stabiel. Elke dag twee pilletjes: eentje om 10 uur 's morgens, tijdens de speeltijd, het tweede om 22 uur 's avonds. Ik neem de medicatie nu acht jaar en ben nog nooit een pilletje vergeten. Het hoort erbij. Hiv is vooral een psychosociale ziekte geworden.”

“Nu werk ik als hulpverlener. Ik doe deze job nu vier jaar. Ik wil een schakel zijn voor mensen die het nodig hebben. Daarom deed ik vorig jaar ook mee met het televisieprogramma Hiv+ op Eén. Rond hiv hangt nog steeds een groot taboe. Ik leef veel bewuster dan vroeger. Ik denk veel meer na over wat ik echt belangrijk vind in het leven. Als ik ergens geen zin in heb, dan doe ik het ook niet. Vroeger liet ik dingen veel meer op mij afkomen. Nu ben ik baas over mezelf. Seropositief zal ik hoogstwaarschijnlijk altijd blijven. Maar ik blijf wie ik ben. Ik ben Thierry en ik heb hiv. Maar ik 'ben' het niet. Een klein werkwoord dat een wereld van verschil maakt.”

Hiv+ Na de gelijknamige reeks op Eén schreef Cis Van Peer het boek Hiv+. In het boek doorbreken dertien Belgen het taboe rond hiv. Ze vertellen over diagnose en discriminatie. Maar het boek toont ook hun doorzettingskracht en positivisme.

Via www.lerarenkaart.be kan je nu 500 exemplaren van dit boek winnen

19%

van de twaalfjarigen situeert de paardentram in de middeleeuwen.

Twaalfjarigen zijn niet wereldwijs

— Helft haalt eindtermen ‘maatschappij’ voor wereldoriëntatie niet —

Een kaart lezen en een kompas gebruiken, dat lukt nog wel. Maar bij een democratie, verkiezingen of de derde wereld kunnen twaalfjarigen zich bitter weinig voorstellen. Dat blijkt uit een peiling wereldoriëntatie bij meer dan 4000 leerlingen uit het zesde jaar van het basisonderwijs.

Zestien procent van de leerlingen in het basisonderwijs gaat ervan uit dat in een democratie één persoon alle macht heeft. Drie op de tien leerlingen weet zelfs niet wat ‘democratie’ betekent. Een zorgelijke evolutie?

Rianne Janssen (KU Leuven): “Op de eindtermen ‘maatschappij’ scoren twaalfjarigen inderdaad niet goed. Slechts 53 procent van de Vlaamse en een kwart van de Brusselse leerlingen haalt hier het minimumniveau. De verkeersregels, die kennen ze nog wel. Ze weten ook dat reclame hen kan beïnvloeden. Maar de meer abstracte maatschappelijke begrippen zeggen hun veel minder. Zo denkt tien procent van de leerlingen dat kansarmoede in

België niet voorkomt. Sommige kinderen geloven dat het recht om op vakantie te gaan tot de universele Rechten van het Kind behoort. Dertig procent meent zelfs dat de overheid de pretparken bouwt.”

Hoe verklaar je dat?

Daniël Van Nijlen (KU Leuven): “Arbeid, politiek, internationale samenwerking zijn begrippen waar ze nog geen actieve rol in spelen of die ver van hun leefwereld staan. Je kan je de vraag stellen of leerlingen al de wet van vraag en aanbod moeten kennen of de staatsstructuur van ons land, zeker als je weet dat veel volwassenen hier ook mee worstelen. Toch worden ze er vaak mee geconfron-

Hoeveel procent van de leerlingen behaalt de eindtermen wo?

- » **Maatschappij:** 53 procent
- » **Persoonlijke tijd:** 74 procent
- » **Historische tijd:** 69 procent
- » **Oriëntatie- en kaartvaardigheid:** 75 procent
- » **Ruimtegebruik, verkeer en mobiliteit:** 75 procent

08 09 VERTREK

08:13	LUIK-GUIL GENK	IR	2
08:14	LEUVEN	L	1
08:20	LIER ANTWERPEN-C	L	3
08:26	HASSELT TONGEREN	IC	3
08:36	BLANKENBERGE KNOKKE	IC	1
08:41	LEUVEN	L	1
08:47	HASSELT	L	3
08:52	LIER ANTWERPEN-C	IR	2
09:13	HASSELT LUTK-GUIL	IR	2
09:14	LEUVEN	L	1
09:20	LIER ANTWERPEN-C	L	3
09:26	HASSELT TONGEREN	IC	3
09:36	BLANKENBERGE KNOKKE	IC	1
09:41	LEUVEN	L	1

44% kan uit een treintabel als deze niet afleiden wanneer de eerste trein naar Blankenberge vertrekt.

RailTime

teerd via hun ouders of de media. Daarom is het belangrijk dat ze die begrippen toch leren begrijpen.”

Iets minder dan de helft van de leerlingen kan de vertrekuren van de trein niet lezen. Negentien procent denkt zelfs dat er al paardentrams rondreden in de middeleeuwen. Dat lijkt me nog problematischer.

Daniël Van Nijlen: “De meeste leerlingen hebben op het einde van het basisonderwijs wel een zeker tijdsbewustzijn ontwikkeld. Zo kunnen ze een agenda gebruiken, de openingsuren van een winkel opzoeken of belangrijke gebeurtenissen situeren in hun levensloop. Toch is er nog

een aanzienlijke groep leerlingen die deze elementaire vaardigheden niet beheerst. Ze maken vooral fouten wanneer ze informatie moeten opzoeken, combineren of vergelijken. Heel wat leerlingen kunnen zich ook nog geen juist beeld vormen van de grote historische periodes. Ze kunnen historische figuren of gebeurtenissen daardoor ook moeilijk in de juiste periode plaatsen. Alles wat niet in de 21ste eeuw valt, is voor hen ‘oud’.”

Zich oriënteren met een kompas en België op de wereldbol of in een atlas vinden, lukt dat?

Rianne Janssen: “Ongeveer 70 procent van de leerlingen van het zesde leer-

jaar kan met een kompas werken. 16 procent van de scholen die meededen aan de peiling, had vreemd genoeg geen kompas in huis. Kaartlezen kunnen ze behoorlijk. Ze kunnen een eenvoudige legende lezen en zeggen in welk kaartvak een bepaalde plaats ligt, al kost het hen vaak nog veel tijd. Ze hebben echter nog geen goed basisbeeld van de wereld, Europa en België. Veel leerlingen slagen er niet in om Europese landen of andere werelddelen te identificeren. Ook de Belgische streken, provincies en provinciehoofdsteden kennen ze verrassend genoeg niet goed.”

Daniël Van Nijlen: “Werken met schalen is moeilijk voor veel leerlingen. Zo slaagt minder dan de helft van de →

30%

meent dat de overheid de pretparken voorziet.

Doe mee aan de wo-enquête

Ben je student in het laatste jaar van de lerarenopleiding of leraar in het basisonderwijs? Geef jij ook niet graag wereldoriëntatie? Of is wereldoriëntatie net jouw lievelingsvak? Vul de korte vragenlijst in via www.ond.vlaanderen.be/curriculum/peilingen/consultaties. Het kost slechts vijf minuten van je tijd.

leerlingen erin om de werkelijke afstand op een kaart te bepalen. Dat merkten we ook bij vroegere peilingen wiskunde.”

Een kwart van de Vlaamse en een derde van de Brusselse leraren geeft niet graag wereldoriëntatie. Beïnvloedt dit de motivatie van de leerlingen?

Rianne Janssen: “Nee. De motivatie van de leraren hangt gelukkig niet samen met de resultaten van hun leerlingen. 78 procent van de Vlaamse leerlingen doet graag wereldoriëntatie, hoewel 56 procent het een moeilijk leergebied vindt. Maar het klopt dat bijna 70 procent van de ondervraagde leraren wereldoriëntatie minder graag geeft dan andere vakken. Voor geen enkele leraar is het zelfs het favoriete vak. De respons op deze peiling ligt ook ietsje lager dan de respons op de peiling wiskunde. Het lijkt alsof ze de ‘klassieke’ vakken toch nog belangrijker vinden.”

Daniël Van Nijlen: “De eindtermen wiskunde zijn bijvoorbeeld veel duidelijker. Voor wereldoriëntatie moeten leraren vaak zélf materiaal zoeken. Dat zorgt voor onzekerheid, minder houvast. Nochtans heb je op school veel leersituaties die leraren kunnen benutten om de eindtermen rond maatschappij uit te leggen, bijvoorbeeld de verkiezing van de leerlingenraad. Toch herkent een derde van de leerlingen dit niet als een proces van democratische besluitvorming.”

Brusselse scholen scoren in deze peiling duidelijk zwakker dan Vlaamse scholen. Ligt dit aan de leerlingenpopulatie? Of de gebruikte werkvormen?

Rianne Janssen: “Aan de methodiek ligt het zeker niet. In Brussel trekken de leraren voor wereldoriëntatie frequenter op uitstap naar een tentoonstelling of een museum dan in Vlaamse scholen. Brusselse leraren gebruiken ook vaker beelden uit het jeugdjournaal. Ruim een

Kom naar het grote wo-debat

Ligt de lat te hoog voor wereldoriëntatie? Of net te laag? Moeten er andere accenten in de leerplannen en handboeken komen? Hoe kunnen we het lerarencomfort verhogen? Zet wereldoriëntatie mee op de kaart in een debat met leerplanmakers, inspecteurs, lerarenopleiders, pedagogische begeleiders, uitgevers, onderzoekers, beleidsmedewerkers, directeurs, coördinatoren én leraren, op 23 mei 2012 in De Factorij in Schaarbeek.

Schrijf je in via www.ond.vlaanderen.be/inschrijven/inschrijving.aspx?id=45.

“Voor geen enkele leraar is wereldoriëntatie het favoriete vak”

kwart van de Vlaamse leraren doet dit nooit. Waar scholen in de hoofdstad wel over struikelen, is de socio-economische achtergrond van hun leerlingen. Ook de thuistaal speelt niet in het voordeel van Brusselse scholen. Nederlandstalige leerlingen halen immers betere resultaten op deze peiling dan leerlingen die thuis een andere taal spreken. In de eindtermen wereldoriëntatie komen immers een aantal begrippen voor die voor leerlingen met een andere thuistaal niet zo gemakkelijk zijn. Je kan de resultaten op deze peiling daarnaast haast afmeten aan het aantal boeken dat de ouders thuis in de kast hebben staan. Maar als je rekening houdt met hun leerlingenpubliek, dan scoren Brusselse scholen bijna even goed

op wereldoriëntatie als hun Vlaamse tegenhangers.”

Krijgt wereldoriëntatie voldoende aandacht op school? Of zijn de eindtermen gewoon te moeilijk?

Rianne Janssen: “We verwachten veel van onze leerlingen in de eindtermen. Ook bij deze peiling lag de lat hoog. Wij hebben als onderzoekers niet bepaald waar de lat moet liggen, wel leraren, pedagogisch begeleiders, inspecteurs, lerarenopleiders en beleidsmedewerkers. Daarom willen we de bal graag terugkaatsen naar het onderwijsveld. Misschien is het belangrijk dat de leraren zelf ook leren kijken naar de eindtermen. Dat zou immers de basis moeten zijn.” X

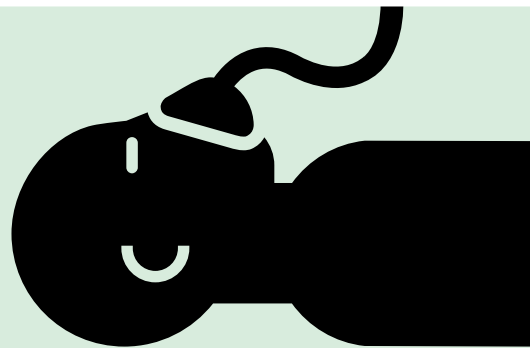
Voor deze peiling werden meer dan 4000 leerlingen uit 113 Vlaamse en 62 Brusselse basisscholen bevraagd. Ze kregen schriftelijke toetsen en een praktische proef over de eindtermen uit de domeinen tijd, ruimte, maatschappij en brongebruik. De eindtermen van het domein natuur werden in 2005 al gepeild. Je vindt de volledige resultaten via www.klasse.be/ga/peilingwo.

* In de peiling werden andere foto's gebruikt.

PREVENTIE

ALLERGIE OP SCHOOL

Naar schatting een op de vijf leerlingen heeft last van een of andere vorm van allergie. Ze reageren op een voedingsproduct of op andere stoffen: huisstofmijt, pollen, chloor, insectenbeet, ballonnen, schmink ... Ze krijgen problemen met de luchtwegen, huiduitslag of maag- en darmaandoeningen of last van opgezwollen mond, lippen, keel of oogleden. Hoe ga je om met allergie op school?

© CC - Lancee Fisher

SCHOOLOMGEVING:

- Zorg voor een prikkelarme omgeving: stofvrije klassen, verfbeurten tijdens de vakantie. Vermijd tapijt, stoffen zetels, kussens en knuffels. Weer dieren uit de klas maar ook groene planten, plantenbakken en droogboeketten.
- Poets de vloer en het meubilair wekelijks met een natte dweil. Gebruik daarvoor neutrale reinigingsproducten, geen stofzuiger. Schrijf op een smartboard of met stofvrij krijt.
- Verlucht het klaslokaal minstens een kwartier, bij voorkeur 's morgens. Gebruik geen luchtbevochtigers. Ze bevatten schimmelsporen en ziektekiemen.
- Hou tijdens het pollenseizoen vensters en deuren gesloten bij droog en winderig weer. Verlucht buiten de lesuren.
- Maak duidelijke afspraken met de keuken.

OP UITSTAP:

- Bespreek de maaltijden op voorhand en bedenk oplossingen.
- Heb bijzondere aandacht voor sport, contact met dieren, knutsel- en kookactiviteiten.
- Begeleidende leraren overlopen samen op voorhand de leerlingen met een medisch probleem.

EERST EN VOORAL:

- Zorg dat je weet wie welke allergie heeft. Praat met de ouders en zorg voor een medische fiche. Informeer ook andere leraren, telkens in overleg met de ouders en de leerling.
- Spreek in de klas over allergie. Laat de leerling zelf vertellen.
- Betrek allergische kinderen zo veel mogelijk bij de normale activiteiten op school.
- Allergie kan de fitheid en concentratie in de klas beïnvloeden. Hou daar rekening mee.
- Zorg voor een medicatiebeleid op school. Bekijk op voorhand samen enkele scenario's: astmatische aanval, problematische bijensteek, een leerling heeft iets fout gegeten ...

MEDICATIE:

- Overleg met de ouders. Zorg voor duidelijkheid in de medische fiche. Waarvoor is een leerling allergisch? Moet hij onderhoudende medicatie nemen? Wat doe je bij een allergische aanval? Wie is de huisdokter, wat is het nummer waar je ouders in noodgevallen kan bereiken?
- Dien nooit medicatie toe op eigen initiatief maar enkel op doktersvoorschrift (met een ondertekend attest). Schakel het CLB en de schoolarts in waar nodig.

Meer weten? Download de gratis brochure 'Open luchtwegen op school' op www.astma-en-allergiekoepel.be of bel het gratis nummer 0800 84321.

ZO DOE JE DAT

CHECK JE TOETSTAAL

Waarom haalt Zyncke een onvoldoende voor je vak, terwijl je zeker weet dat ze de leerstof kent? Misschien is de toetstaal wel haar struikelblok. Door onduidelijke vragen vinden minder taalvaardige leerlingen moeilijker het juiste antwoord. Haal jij een voldoende voor duidelijke taal?

1

VERMIJD ALGEMENE SCHOOLTAALWOORDEN

zoals indeling, kenmerken, factoren ... als je vermoedt dat niet alle leerlingen die kennen. Kies eerder voor een alledaagse formulering:

Welke klimaten zijn er op aarde te vinden?

Welk klimaat vinden we in welk gebied?

3

GEBUIK HET JUISTE VRAAGWOORD

Als je een definitie wilt, gebruik dan 'wat is'. Anders creëer je verwarring over wat je van de leerlingen verwacht.

Wat is symbiose? Wat is het verschil met mutualisme?

2

GEEF OOK NIET-TALIGE LEERLINGEN DE KANS

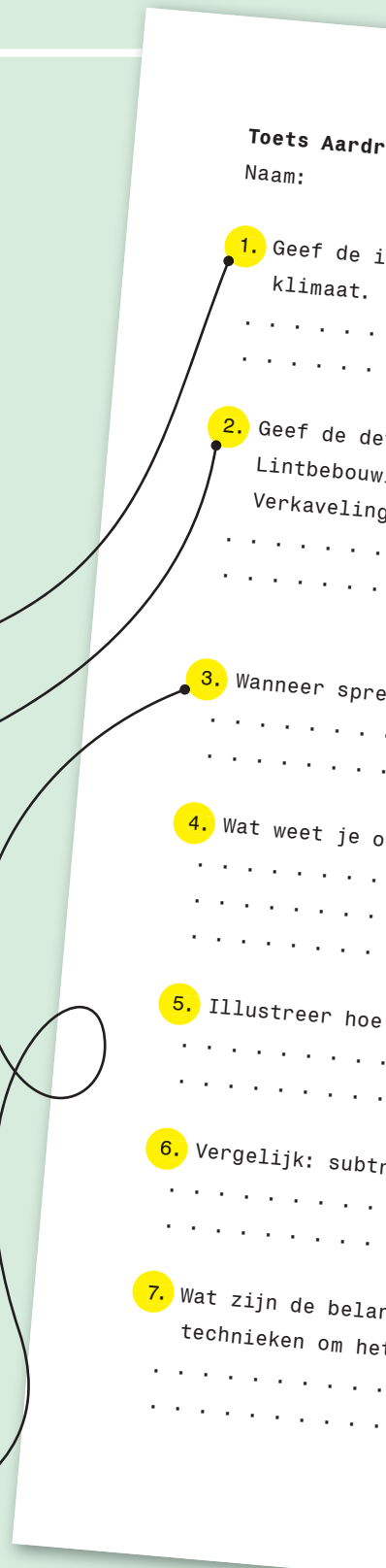
om te bewijzen dat ze het antwoord op de vraag kennen. Dat kan door verschillende vraagvormen aan te bieden.

Duid op volgende satellietfoto deze fenomenen aan: lintbebouwing, verkaveling.

Waar of niet waar? Leg uit waarom.

- Lintbebouwing vind je terug in de stadskern.
- Een verkaveling is een gebied verdeeld in stukken.

Zet het juiste woord bij volgende foto's: verkaveling, lintbebouwing.

Geografie

Klas: _____

Verdeling van de klimaatgebieden en de spreiding van elk _____

Definitie van: _____

Wanneer komt men van symbiose en wanneer van mutualisme? _____

Wat doet de Europese Commissie? Wees volledig aub. _____

Het klimaat in België de plantengroei beïnvloedt. _____

Subtropische zones en klimaatzones. _____

De belangrijkste voor- en nadelen van de geziene _____

Wat kan we weer te voorspellen? _____

4 5 6

VERMIJD ONDUIDELIJKE UITDRUKKINGEN

waarbij verschillende antwoorden mogelijk zijn. Bijvoorbeeld: *bespreek - omschrijf - beschrijf - verklaar - vergelijk - schets - illustreer - licht toe*. Splits brede vragen in deelvragen op zodat duidelijk is welke denkhandeling de leerlingen moeten maken.

- Omschrijf met eigen woorden in drie regels wat de Europese Commissie is.
- Wie maakt deel uit van de Europese Commissie?
- Geef vijf voorbeelden van opdrachten van de Europese Commissie.

Het klimaat beïnvloedt de plantengroei. Geef drie voorbeelden daarvan in België.

Subtropische zone en gematigde klimaatzone: geef twee gelijkenissen en twee verschillen.

7

MAAK DE ZINSBOUW NIET NODELOOS COMPLEX

Beperk je tot één vraag per zin.

Met welke drie technieken kunnen we het weer voorspellen?

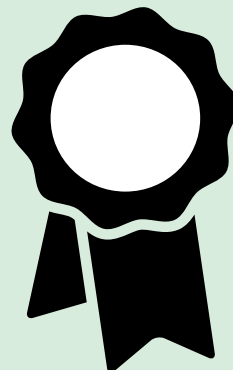
Wat zijn de voor- en nadelen van elke techniek?

Te veel leerlingen haalden een onvoldoende op je toets of examen? Ga na op welke vraag de meeste zijn vastgelopen. Had je die vraag misschien anders kunnen formuleren? Evalueer je examen op taal met de kijkwijzer 'Evalueren en taalvaardigheid' via www.taalbeleid.be Klik op lager onderwijs – instrumenten. Gebruik je op school ook voorleessoftware voor zware dyslectici?

BIJSCHOLING

WORD MEEESTER IN JE VAK

DHOS en GHOS staat voor Diploma/Getuigschrift voor Hogere Opvoedkundige Studiën. Zo'n cursus kan je niet enkel volgen als je ambitie hebt om directeur te worden. De opleiding staat open voor elke leraar die zijn blikveld wil verruimen.

1. WAAR?

De DHOS/GHOS-cursus volg je aan een HIVO, een Hoger Instituut voor Opvoedkundige studiën. Verspreid over heel Vlaanderen en Brussel zijn er tien van die HIVO's. Sommige rekruteren vooral regionaal, maar in principe kan je in om het even welk instituut inschrijven.

2. VOOR WIE?

Oorspronkelijk waren de cursussen bedoeld voor leraren en directeurs in het basisonderwijs, maar sommige HIVO's hebben nu ook cursisten uit andere niveaus.

3. WANNEER?

De opleiding duurt in totaal drie jaar. De cursussen starten in september en/of januari, afhankelijk van het HIVO van je keuze. Sommige instituten geven les op woensdagnamiddag en op zaterdag, andere opteren voor een formule waarbij je acht keer per jaar op weekendcursus gaat.

4. HOEVEEL KOST HET?

Het inschrijvingsgeld varieert tussen de 250 en de 500 euro per jaar. Je kan wel gebruik maken van opleidingscheques, waardoor je de helft van het bedrag recupereert.

5. HOE SCHRIJF IK ME IN?

Inschrijven kan in de meeste gevallen online, via de website van het HIVO van je keuze.

6. WAT LEER IK?

De DHOS/GHOS-cursus is géén opleiding tot schoolhoofd. De HIVO's blijven expliciet uit het vaarwater van de verplichte directeursopleidingen die elk net organiseert voor beginnende directeurs. De HIVO's mikken op 'meesterschap' in het leraar-zijn. Je leert een visie ontwikkelen op opvoeden, onderwijzen en leren. Daarvoor combineer je ervaring (ook van andere cursisten), reflectie en actie-onderzoek in je eigen school. Vakken als teamvorming, schoolvernieuwing, schoolbeleid, ontwikkelingspsychologie, didactiek en schoolwetgeving komen aan bod.

7. DHOS OF GHOS?

Na twee jaar haal je het getuigschrift, na drie jaar het diploma (DHOS).

8. BRENGT HET FINANCIËEL IETS OP?

Wie het getuigschrift (GHOS) behaalt, heeft recht op een bijwedde van 506 euro op jaarbasis. Voor een diploma (DHOS) is dat 675 euro. Je vraagt deze speciale vergoeding aan via je schoolsecretariaat aan het werkstation.

9. WAAROM ZOU IK HET VOLGEN?

Elke motivatie is persoonlijk. Misschien heb je een nieuwe drive nodig? Zoek je antwoorden op vragen over je leerlingen, het beleid van je school? Wil je je visie op leren en onderwijzen verbreden? Wil je deskundiger worden in je job? Je vlakke loopbaan doorbreken en groeien? Of jezelf gewoon als mens verrijken, aan zelfvertrouwen winnen?

10. EN DE COLLEGA'S?

Het is niet omdat je beslist zo'n opleiding te volgen, dat je je beter voelt dan de rest, of dat je je directeur naar de kroon wilt steken. Je bent geen concurrent, maar een teamlid.

Voor meer specifieke info neem je het best contact op met een HIVO in je buurt. Alle contactgegevens vind je op www.klasse.be/ga/hivo.

➤ Niet iedereen op school staat voor de klas. In de reeks 'Op de hielen van' leer je telkens een collega kennen met een 'andere' taak op school. Volgende maand: de pedagogisch begeleider.

Internaatopvoeder Mijke

"Tijdens de week ben ik hun mama"

Cv

Naam: Mijke Wittocx (32), internaatopvoeder

Diploma: kinderverzorgster

Werkgever: BimSem Mechelen

Nachtwerk

"Elke voormiddag, behalve op woensdag, werk ik als kinderverzorgster in een kleuterschool. 's Namiddags start ik om half vier in het internaat. Op woensdag en donderdag doe ik 'de nacht'. En op zondagavond werk ik ook. Het niet-alledaagse uurrooster schrikt me niet af. Ik slaap hier vijf tot zeven uurtjes, maar heel licht. Bijslapen doe ik wel op vrijdagnamiddag en zaterdag."

Niet streng

"Mijn tweelingzus Elke is mijn collega. Zelf zaten we ook op internaat. De mooiste tijd van mijn leven. Ik was een 'erge', maar één opvoeder zag het goede in mij. Ik heb veel van haar aanpak overgenomen. Wat lawaai op de slaapzaal 's ochtends mag van mij best. Als ik de kinderen was en aankleed, vraag ik niet om stilte."

Spreekuur

"Zondagavond staat er een hele rij ouders aan mijn deur. Sommigen met een vraag, anderen om te praten over de problemen van het weekend. Ik geef ze tips, maar het is niet omdat iets op internaat lukt, dat het thuis ook werkt. De band tussen kinderen en ouders is soms danig verstoord."

Hotel mama

"Kinderen zeggen me: 'In de week ben jij onze mama, en in het weekend zien we onze echte mama'. Of ze vragen: 'Wat doe jij eigenlijk voor werk?' Dat is het mooiste compliment. Toch zie ik mezelf dit niet de rest van mijn leven doen. Als ik ouder word, geen geduld meer heb, fysiek niet meer meekan, dan is het voor de kinderen ook niet meer plezant."

Wil je Mijke aan de slag zien in het internaat? Check het filmpje 'Op de hielen van de internaatopvoeder' op www.tvklasse.be.

› Tussen vandaag en 2016 vrijzigen meer dan 200 nieuwe schoolgebouwen, voor een bedrag van 1,5 miljard euro. Klasse belicht tot de zomer vijf inspirerende voorbeelden.

— School dempt omgevingslawaai —

“De stoelen hoor je hier niet meer”

Een refter die galmt als een zwembad, een klas waar je de oefeningen van de burens hoort: lawaai is een plaag op school. Het is een aanslag op de concentratie en eist veel van je stembanden. “Bij de verbouwing van je school maakt een akoestisch bureau het verschil”, zegt Kurt Van Hooydonk (Markant Architecten). Zeker in het Koninklijk Orthopedagogisch Centrum Antwerpen, waar leerlingen met communicatieve beperkingen les volgen.

Kurt Van Hooydonk: “In deze school zitten o.a. dove en slechthorende leerlingen. Zij hebben veel last van omgevingsgeluiden. Daarom hebben we de verbouwing eerst in elke ruimte de nagalmtijd gemeten. Dit gebouw was vroeger een koffiefabriek, moet je weten. Het akoestisch bureau testte de betonvloeren door er stalen bollen op te laten vallen en in de gang daaronder het geluid te meten. We hebben een akoestische dempende mat van 1 cm op dat beton gelegd en daar polybeton op gegoten. Je mag erop springen, dat hoor je een verdieping lager niet meer. Vaak kiezen scholen voor tegels of stenen omwille van het onderhoud, maar als je een stoel verschuift hoor je dat. In andere klassen ligt linoleum op een kurklaag.”

“Tussen twee klassen hebben we hier wanden die het geluid beter weren dan de meest gebruikte Gyproc. Op de ramen tussen klas en gang kleeft een folie die het geluid dempt. Je kan ook voor echt akoestisch glas kiezen en de best isolerende wanden gebruiken, maar dat drijft de kosten veel te hoog op. In het auditorium hier was het geluid al perfect. Al wat vervangen werd, moest minstens aan dezelfde normen voldoen. Zo staan er

nu stoffen zeteltjes in plaats van houten klapstoeltjes. In veel scholen is niet eens een akoestisch plafond aangebracht. Dat is de goedkoopste ingreep. Vaak zijn die plafondtegels zacht en kwetsbaar; deze houtwolcementplaten zijn stevig.”

“In gangen en traphallen moeten scholen een nagalmtijd van minder dan 1 seconde halen. Zelfs als je nooit tegelijkertijd lessen en speeltijden hebt, geldt die strenge norm. Dat is weinig realistisch. Tijdens het bouwproces bekijk je samen met de bouwheer welke normen je niet zal halen en waarom. Maar dat we steeds beter moeten omgaan met energie, ventilatie, veiligheid, lawaai enz. kan ik alleen maar toejuichen.”

“Ik pleit ervoor om bij elke schoolverbouwing of nieuwbouw een akoestisch bureau in te schakelen. Zij kijken op een andere manier naar het gebouw en kunnen meteen de pijnpunten en de kansen aanwijzen. Dat heeft een kostprijs, maar stemproblemen ook.”

Meer weten over de akoestische normen bij scholenbouw? www.klasse.be/ga/akoestiek

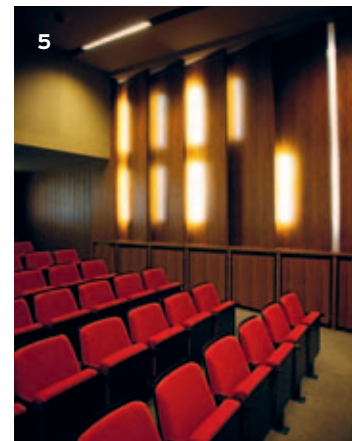
© foto's: Klasse

AKOESTIEK

- 1 Architect Kurt Van Hooydonk in de schoolrefter. Hier ligt extra isolatie bovenop de platen, omdat het plafond hoger is. De linoleum vloer vangt het geluid van de stoelen op.
- 2 Het muziekklokaal ligt afgelegen: geen aangrenzende klassen of technische ruimtes. Dubbele wanden, een sportvloer en extra gordijnen verminderen het lawaai.
- 3 In de sporthal zijn de muren bekleed met latten. Die dempen zowel de hoge als de lage tonen.
- 4 Houtwolcementplaten aan het plafond, akoestische folie tegen het raam: betaalbare ingrepen met onmiddellijk effect.
- 5 In het auditorium staan nu stoffen zeteltjes in plaats van houten klapstoelen.

— Klasse in Ecuador —

Leren zonder hoogtevrees

Ecuador is een van de armste landen van Zuid-Amerika. Slechts de helft van alle kinderen tussen drie en vijf jaar gaat er naar de kleuterschool. Daarvoor zijn ze vaak uren onderweg. Ook de leraren. “Veel kinderen zijn ondervoed als ze na de vakantie weer naar school komen”, zegt Daniel Guerrero (34), student lerarenopleiding. “Maar net daarom hebben ze ons heel erg nodig.”

In het lager onderwijs in Ecuador zit wel bijna 95 procent van alle vijf- tot vijftienjarigen op de schoolbanken. Het basisonderwijs is sinds vier jaar helemaal gratis. Daardoor steeg het aantal leerlingen sterk. “Maar de kwaliteit van het onderwijs is vaak nog ondermaats, zeker in de kleine plattelandsschooltjes in het Andesgebied”, zegt student Cristina Perugachi (25). “De overheid geeft weinig geld aan onderwijs waardoor de ouders veel moeten bijdragen aan de bouw van de schooltjes en het onderhoud. Op het platteland is dat niet evident, want hier leven veel ouders in armoede. Daarom doe ik mijn stage hier, in een schooltje op 2900 meter hoogte, enkel te bereiken via een hobbelig pad dat steil omhoog gaat.”

Cristina: “Niet veel leraren willen hier lesgeven omdat het zo afgelegen is. De klaslokalen zijn donker en kil, er zijn weinig boeken en er is geen internet. Maar deze kinderen hebben ook recht op goed onderwijs. Ik ben zelf opgegroeid in een dorpje in de Andes dus ik weet als geen ander hoe hard deze kinderen ons nodig hebben. Al het didactisch materiaal knutsel ik zelf. Zo kan ik mijn lessen meer kracht bijzetten. De muren geef ik wat kleur door tekeningen en telrijmpjes op te hangen. In dit schooltje zijn twee klasjes voor veertig leerlingen. De jongste kinderen tot zes jaar zitten bij elkaar. De rest gaat naar het andere klasje. De leraren moeten sterk differentiëren en dat komt de kwaliteit niet altijd ten goede.”

Gratis opleiding

Sinds 2006 heeft Ecuador een nieuwe president, Rafael Correa. Hij studeerde economie aan de universiteit van Louvain-la-Neuve en is getrouwd met een Belgische. Correa wijzigde de grondwet drastisch en sindsdien verandert veel, ook in het onderwijs. Studenten worden voor het eerst aangemoedigd om voor leraar te studeren. De opleiding is gratis en er staat een limiet op de inschrijvingen. Zo zijn ze zeker dat iedereen die afstudeert, ook werk vindt.

Angela Castillo (25) zit nu in het tweede jaar van de lerarenopleiding. Ze is getrouwd en heeft een dochtertje van drie.

“De meeste van mijn medestudenten hebben kinderen. Meisjes krijgen hier gemiddeld op hun zestiende een eerste baby. Ik heb eerst een paar jaar gewerkt tot ik genoeg geld bij elkaar gespaard had om aan de opleiding te beginnen. Mijn dochtertje breng ik gewoon mee naar school. Eén klaslokaal is ingericht als kinderopvang.”

Angela: “Mijn stage doe ik in het binnenland, ver weg van waar ik woon aan de kust. Dan blijft mijn dochtertje drie maanden bij mijn ouders. Dat is best hard, maar ik weet dat de kinderen mij daar meer nodig hebben dan in de stad.”

1

tv **klasse**

Hoe is het om les te geven op 2900 meter hoogte? Bekijk de reportage over Ecuador op www.tvklasse.be

2

- 1 Slechts de helft van alle kinderen tussen drie en vijf jaar gaat hier naar de kleuterschool.
- 2 Angela (25) wil de ouders meer betrekken. Daarom richtte ze een klaslokaal in als kinderopvang.

Tijdens mijn stage heb ik één belangrijk doel: de ouders meer betrekken bij het onderwijs. Als de kinderen naar huis gaan, moeten ze vaak helpen op het land en mee de koeien melken. Ze maken hun huiswerk niet omdat de ouders er totaal niet mee bezig zijn. Als we iets willen veranderen in dit land, dan zullen we toch moeten samenwerken, ouders én leraren.”

Weinig meisjes

Er zijn 28 lerarenopleidingen in heel Ecuador. 70 procent van de studenten in het derde jaar zijn meisjes. Alleen bij de

Indianen in de jungle van het Amazonegebied zijn de jongens in de meerderheid. De meisjes studeren hier meestal niet verder omdat ze vroeg kinderen krijgen en voor het huishouden moeten zorgen. De lerarenopleidingen in de Amazone liggen bovendien aan de rand van de jungle. Hier komen studenten naartoe van overal. Ze zijn soms dagen onderweg om hier te geraken en blijven hier meestal drie maanden wonen. Voor meisjes is die tocht te gevaarlijk.

Libia López (42) is een uitzondering. Ze is met haar hele hebben en houden →

Ecuador grenst aan Colombia, Peru en de Stille Oceaan. Het land is verdeeld in vier regio's: het Andesgebergte en het Amazoneregenwoud waar de Indianen wonen, de kuststreek met Afrikaanse invloeden en de Galapagoseilanden. De hoofdstad Quito ligt op 2850 meter en is de hoogste hoofdstad ter wereld. Het land heeft bijna 15 miljoen inwoners. Meer dan 4 miljoen kinderen gaan er iedere dag naar school.

- 1 Daniel (34) woont met zijn gezin vlakbij de school.
- 2 De lerarenopleidingen in de Amazone liggen aan de rand van de jungle.
- 3 Meisjes studeren hier meestal niet verder.

én haar zes kinderen verhuisd naar Canelos om er te kunnen studeren. Canelos is een dorp aan de rand van de jungle met een grote lerarenopleiding. “Hier studeren maar zes meisjes tussen 350 jongens. Ik heb zeventien jaar voor mijn kinderen gezorgd maar nu is het tijd om mezelf te ontplooiën. Mijn man is leraar, daarom mocht ik het ook gaan studeren. Ik doe mijn stage in een klein schooltje vlakbij huis. Naast mijn job als leraar help ik jonge mama’s bij de opvoeding van hun kinderen. Ik leer ze hoe ze hun baby moeten voeden en verzorgen. Met zes eigen kinderen in huis is dat een pak werk, maar ik geef toch niet op. Ik wil een voorbeeld zijn voor andere meisjes en vrouwen.”

Sociale stage

Wie in het derde jaar van de lerarenopleiding zit, moet een heel jaar stage lopen in dezelfde school. De studenten zijn verplicht om naast lesgeven ook een sociaal project op te starten in het dorp. Daarom wonen ze een heel jaar in of vlakbij het schooltje. Ze krijgen tijdens die stage 150 dollar per maand. Een beginnende leraar verdient 700 dollar per maand.

“Mijn vrouw en ik zitten allebei in het derde jaar en we zijn hier om een heel jaar stage te doen”, zegt Daniel Guerrero (34). Hij woont met zijn vrouw en zoontje Jordan (5) in een klein huisje in de jungle vlakbij de school. “We leven helemaal in het ritme van het dorp. We zijn veel meer dan leraar, we moeten ook op zoek naar de noden van het dorp en daarvoor moeten we een project opstarten.

De meeste kinderen zijn ondervoed als ze na de vakantie weer naar school komen. Daarom is een van de collega’s met een schooltuintje gestart. De kinderen kweken er hun eigen groenten en leren over gezonde voeding en hygiëne. Ik heb een voetbalclub opgericht. Daar mogen alle kinderen en jongeren van het dorp na school naartoe komen. Vaak hangen ze hier doelloos rond, ze vervelen zich en experimenteren met drank en drugs. Door te sporten, slaat de verveling minder snel toe.”

Daniel: “We wonen ver van onze familie en vrienden en dat is soms hard. Maar door dit te doen, kunnen we echt iets in beweging zetten in ons land. Daarom heb ik voor het kleuteronderwijs gekozen, daar leg je de eerste fundamenten voor een betere toekomst.” ✕

© Julie Callebaut

VVOB, de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand, draagt al jaren bij aan de kwaliteitsverbetering van onderwijs in ontwikkelingslanden. Ze werkt mee aan de uitdagingen voor het onderwijs in Ecuador door lerarenopleidingen te versterken, de infrastructuur te verbeteren en gelijke onderwijskansen mogelijk te maken.
www.vvob.be

— Leraar Jan-Willem Sneyers startte een groep voor vaders —

© Karlijn Van Giel

“Ik leerde veel van mijn pa”

2012 HET JAAR VAN DE MAN

Klasse riep 2012 uit tot ‘Het Jaar van de Man’. Jan-Willem zet dit jaar mee in de kijker met zijn papagroep. Klasse belooft tien projecten met elk 250 euro. Doe je mee met je school? Stuur je idee naar redactie.leraren@klasse.be (onderwerp ‘Jaar van de Man’).

“Veel vaders zijn tegenwoordig gewoon een verlengstuk van de mama. Ik heb twee zonen en wil een actieve vader zijn. Daarom heb ik een papagroep opgericht. Papa’s wisselen er ervaringen uit rond slapen, eten, ja zelfs de dood. In de ouderschaps cursussen die ik zelf volgde, was ik de enige man. Een groep mannen samen kan zo veilig aanvoelen. Maar mannen zijn, voelen en denken meer dan ze laten zien.”

“Vrouwen zijn enthousiast over mijn project, maar vinden het niets voor hun man. Moeders zijn niet happig om hun rol op te geven. Nu ik weet hoe mooi het ouderschap is, wil ik het ook niet zomaar afgeven (lacht). Ik ben niet op zoek naar een competitie tussen moeders en vaders. Beiden zijn nodig, elk vanuit hun eigen kracht. Jammer genoeg moet ik nog veel ouders overtuigen. Veel mannen kunnen, durven of mogen niet meer tonen dat ze gemotiveerde papa’s zijn.”

“Ik merk als leraar in mijn klas dat jongens nog maar één emotie kennen: woede. Bang, droevig, zelfs blij zijn, is not done. Sommige jongens zien rondom zich zo weinig mannen, dat ze zich er niet meer mee kunnen identificeren. In mijn papagroep bespreken we die aspecten van ons vaderschap. Ik ben niet de opperpapa, ik weet ook niet alles. Maar van elkaar kunnen we wel heel wat leren.”

“Onlangs heb ik mijn vader een nieuwjaarsbrief geschreven, waarin ik hem bedank om zijn voorbeeld. Ik heb veel van hem geleerd. Mijn vader laat zijn gevoelens zien, hij is meer dan wat de maatschappij van vaders verwacht. Daardoor krijg ik de toestemming dat ook te zijn. Dat probeer ik mijn kinderen ook te leren. Je mag sterktes en zwaktes tonen, net als ik.”

EERSTE HULP

Wanneer antwoordt het CLB?

✉ Wanneer mogen ouders van het CLB een antwoord verwachten?

Lieve, zorgcoördinator

Binnen welke termijn het CLB op vragen van ouders antwoordt, hangt af van de aard van de vraag.

- » Binnen de **10 werkdagen**: voor een traject om een vraag te verhelderen, informatie of advies te geven. Bijvoorbeeld: waarom behaalt deze leerling slechte resultaten en hoe kan hij/zij geholpen worden, informatie over studierichtingen geven ...
- » Binnen de **40 werkdagen**: voor een traject dat leidt tot een diagnose. Bijvoorbeeld: is mijn kind depressief? Uit onderzoek blijkt dat leerlingen het best door een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg begeleid worden voor een eerder opgelopen trauma.
- » Binnen de **50 werkdagen**: voor een traject dat leidt tot een diagnose met een formeel advies. Bijvoorbeeld: een doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs met een attest type 1 voor een kind met een verstandelijke beperking.

In noodsituaties stelt het CLB alles in het werk om de doorlooptijd in te korten en snel te reageren. Soms duurt het ook wat langer dan voorzien. Het centrum kan van de doorlooptijd afwijken in het belang van leerlingen die 'leerbedreigd' zijn of als de samenwerking met de netwerkpartner dit vraagt.

Rit naar Ardennen vergoed?

✉ Onze pedagogische studiedag vindt dit jaar plaats in de Ardennen. We gaan er met onze eigen wagen naartoe. Mogen mijn leraren hun 'kilometers' indienen en zo ja, tegen welk tarief?

Karim, directeur basisonderwijs

Ja, dat mogen ze. Leraren hebben recht op een vergoeding voor 'dienstverplaatsingen'. Zo'n verplaatsing met de eigen wagen in opdracht van het schoolbestuur geeft tot 30 juni 2012 recht op een kilometervergoeding van 0,3352 euro per km. Wanneer het schoolbestuur een omniumverzekering heeft afgesloten voor dienstverplaatsingen, dan mag ze dit bedrag met maximaal 10 procent verminderen. Tijdens het kalenderjaar 2012 mag ieder schoolbestuur de kilometervergoeding nog beperken tot 85 procent van het bedrag. Bestaat er binnen het schoolbestuur een gunstigere regeling, dan blijft die gelden.

Schade aan smartboard

✉ Onze school heeft 'smartboards' geïnstalleerd. Ze zijn niet verzekerd. Als ik een bord beschadig, kan de school de kosten dan op mij verhalen?

Francine, leraar NT2

Als je **per ongeluk** materiaal beschadigt, valt dat niet onder het begrip 'lichte schuld'. Personeelsleden zijn enkel aansprakelijk als een fout bij hen regelmatig voorkomt. Dat betekent dat ze meerdere keren dezelfde fout maken of dat er een patroon zit in de gemaakte fouten. Als leraren een nieuw smartboard gebruiken, kunnen ze fouten maken omdat ze nog geen ervaring hebben. De school is als werkgever ook verplicht om haar werknemers een opleiding te geven om een smartboard te leren gebruiken. Zonder opleiding kan een werkgever niet bewijzen dat de schade de schuld is van de werknemer. Als het gaat om 'zware schuld' en je de schade **opzettelijk** hebt veroorzaakt, moet je wel opdraaien voor de kosten.

Betalen voor uitstap directeur

✉ Onze directeur gaat volgend schooljaar met pensioen. Hij organiseert een uitstap voor de leraren. Die moeten we zelf betalen, maar de prijs past niet in mijn budget. Moet ik er naartoe?

Naam en adres gekend bij de redactie

Als je moet betalen voor een activiteit, is het 'geen prestatie in opdracht van je werkgever' en ben je niet verplicht om te gaan. Mogelijk is er wel een 'morele' verplichting. Daarom bespreek je dit het best in je school. Eventueel stel je je vraag aan de personeelsafgevaardigde die het op zijn of haar beurt kan voorleggen op het lokaal onderhandelingscomité.

Ongewettigd afwezig = nul op toets

✉ Als een leerling ongewettigd afwezig is op een dag dat er een toets gepland is, mag ik die leerling dan bestraffen met een nul op die toets?

Ivo, leraar Latijn

Voor de niet-afgelegde toets een nul geven, mag. Als leerlingen op een toets onwettig afwezig blijven en ze mogen die toets op een ander moment afleggen, dan krijgen ze immers een studievoordeel ten opzichte van hun klasgenoten. Als die toets voor hen niet meetelt, dan kunnen leerlingen ook afwezig blijven op alle toetsen of examens waarvoor ze een onvoldoende vrezen. Daardoor kan de school hen op het einde van het schooljaar niet correct beoordelen op basis van alle toetsen en examens. Toch bestaat hier geen wetgeving rond. Je school kan dus zelf beslissen. Ze kan zich wel laten leiden door wat er in de omzendbrieven over de 'Registratie van leerlingen' (SO 70) en de 'Afwezigheden en in- en uitschrijvingen' (SO/2005/04) in het secundair onderwijs staat.

Wanneer krijg ik mijn premie?

✉ Ik neem drie maanden ouderschapsverlof en vraag daarvoor een aanmoedigingspremie aan. Ik heb een aanvraagformulier ingevuld, maar het kan twee maanden duren voor mijn dossier behandeld is. Kan dat niet sneller?

Anja, kleuteronderwijzer

Wie tijdskrediet of loopbaanonderbreking opneemt, kan de onderbrekingsuitkering van de RVA onder bepaalde voorwaarden aanvullen met een extra aanmoedigingspremie van de Vlaamse overheid. Je kan die online aanvragen. Dan krijg je onmiddellijk een mail met een ontvangstbevestiging. Zo ben je zeker dat je aanvraag goed is aangekomen. Je dossier wordt binnen de maand beoordeeld, aanzienlijk korter dan de twee maanden behandeltermijn die geldt bij een papieren aanvraag. Je aanmoedigingspremie online aanvragen is enkel mogelijk als je je goedkeuring voor een onderbrekingsuitkering van de RVA al hebt. Om aan te melden heb je je elektronische identiteitskaart (mèt pincode) of een federaal token nodig. Hou er rekening mee dat je je volledige aanvraag moet indienen binnen de zes maanden na de start van je onderbreking.

Meer info via www.werk.be (rubriek 'aanmoedigingspremies').

Heb je een vraag voor deze rubriek, over je loopbaan, je klas of je rechten als leraar? Stuur die naar redactie.leraren@klasse.be met als onderwerp 'eerste hulp'. Op www.klasse.be/leraren vind je bij de dossiers tips en advies over allerlei onderwerpen, van schoolkosten over hygiëne tot het oudercontact.

Is kraantjeswater veilig?

✉ Om de factuur voor ouders laag te houden, wil onze school overschakelen van flessenwater naar gratis kraantjeswater. Is dat gezond voor kinderen?

Frank, directeur

Het leidingwater in Vlaanderen is van zeer goede kwaliteit. De kans dat kinderen besmet worden via leidingwater, is nagenoeg onbestaande. Lood is soms wel nog een probleem. Dat komt van nature niet voor in drinkwater. Loden leidingen en fittingen zijn de boosdoeners. Daarom moeten scholen alle loden leidingen in hun binneninstallatie vervangen tegen eind 2013. Als vervangen niet haalbaar is op korte termijn, dan moet je voorzorgen nemen om het gebruik van leidingwater waar mogelijk lood in zit, tot een minimum te beperken of af te sluiten.

Als je school na 1970 gebouwd werd, is de kans klein dat er loden leidingen werden gebruikt. Zo herken je ze:

- » een loden waterleiding is grijs, een koperen waterleiding is roodbruin of lichtgroen;
- » lood is niet magnetisch, staal of gegalvaniseerd materiaal wel;
- » lood is gemakkelijk vervormbaar;
- » aantikken met een metalen voorwerp geeft een dof geluid;
- » een loden waterleiding heeft geen koppelstukken, wel verdikkingen aan kruispunten.

Meer info vind je in de folder 'Hou uw drinkwater loodvrij', www.vmm.be of op www.mmk.be/loodindrinkwater. Extra vragen stel je via info@vmm.be of 053 72 64 45.

ADVERTENTIE

Een 'appetizer' voor beeldhouwkunst

Liesbeth Jacobs (37) is gon-begeleider in de Balderschool (Berlaar). Samen met haar collega Joke (24) en haar drie kinderen Emilie (11), Julie (9) en Winter (4) bekijkt ze digitale beelden.

Met een app door Middelheim

Rodin, Meunier, Wouters, Permeke en Panamarenko lieten een beeldhouwwerk achter in het Middelheimmuseum. Wat gebeurt er als je 38 jongeren tussen 14 en 23 jaar loslaat in dit openluchtmuseum? Ze experimenteren met elektronische muziek, video, fotografie en grafische vormgeving. Het resultaat heet Sculpturized!, een multimediale beeldentour voor en door jongeren.

De mobiele app van de beeldentour werkt als **kunstradar**. De kunstwerken zitten in het park verscholen: hoog in de bomen, tussen het struikgewas, ingewerkt in het pad onder je voeten. Naast tekstinfo krijg je de originele en creatieve interpretaties van de Sculpturized!-jongeren te zien.

Sculpturized! - multimediale beeldentour voor jongeren vanaf 14 jaar - www.piazza.me - beschikbaar op pda (draagbare handcomputer) af te halen aan het infopunt - 1 euro voor jongeren tot 26 jaar, volwassenen betalen 3 euro per persoon - gratis applicatie (app) voor iPhone of iPad te downloaden via www.storynations.com (enkel via wifi)

Heropening vernieuwde Middelheimmuseum op zaterdag 26 mei - www.middelheimmuseum.be

WIN 20 X EXCLUSIEVE TRY-OUT MET JE KLAS. Op donderdag 10 en vrijdag 11 mei testen twintig leraren samen met hun klas als eersten de multimediale beeldentour uit. Inschrijven vóór 27 april via www.lerarenkaart.be (startpagina, Gelezen in Klasse). De winnaars krijgen een persoonlijke uitnodiging.

GRATIS GEZINSDAG

Vijfhonderd leraren en hun gezin krijgen een wandeling op maat door het openlucht beeldenmuseum. Medewerkers staan klaar om je vragen over schoolbezoeken en educatieve programma's te beantwoorden. Bij een drankje praat je na over de multimediale beeldentour.

Gratis gezinsdag - zondag 10 juni - inschrijven via www.lerarenkaart.be/inschrijven

Wat is sepak takraw?

Rond Pasen valt er wel eens iets lekkers uit de lucht. De lerarenkaart bimbambeiert gezinsuitstappen. Inclusief mysterieuze sporten als sepak takraw en tricking. Het recentste aanbod staat op www.lerarenkaart.be. Abonneer je op de gratis nieuwsbrieven om als eerste op de hoogte te zijn. Of volg de lerarenkaart op Facebook voor lastminuteaanbiedingen: www.facebook.com/lerarenkaart.

WOENSDAG 18 APRIL

MANIFESTA 9

INFONAMIDDAG Voor haar negende editie strijkt Manifesta van 2 juni tot en met 30 september 2012 neer in Limburg. De reizende Europese biënnale voor hedendaagse kunst behoort samen met Documenta in

Kassel tot de vooraanstaande kunstmanifestaties. Je ontvangt een educatief pakket en vier Manifesta dagtickets voor een zomers bezoek met vrienden of familie. **Waar?** Voormalig kolenmijngebouw van Waterschei - André Dumontlaan - 3600 Genk **Wanneer?** 14.30 tot 17 uur **Wie?** Gratis voor leraren (geen gezinsleden) **Info:** www.manifesta9.org **Inschrijven:** 089 71 04 44 of mediation@manifesta.org (vermeld je naam, adres en het nummer van je lerarenkaart)

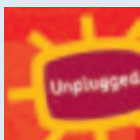
DONDERDAG 19 APRIL

KLASSIEKE MUZIEK EN LITERATUUR

LITERAIRE AVOND Welke muziek weerklinkt in de werkkamer van Jan Brokken, Erik Menkveld en Margriet de Moor? Niet zelden sijpelt deze muziek hun gedichten of verhalen binnen via de platenspeler van een romanpersonage of als patroon voor hoofdstukken of strofen. Thomas Vanderveken (Klara) presenteert deze editie van 'Op gelijnd muziekpapier'. **Waar?** Auditorium Bibliotheek Permeke - De Coninckplein - 2060 Antwerpen **Wanneer?** 20 uur **Wie?** Leraren betalen 5 in plaats van 8 euro **Info:** www.begeerte.be **Reserveren:** permeke@begeerte.be of 03 272 40 41

VRIJDAG 20 APRIL

DE LERAAR OF EEN EXPERT?

VORMING Wie geeft het best drugspreventie? Een leraar of een expert? Vaak wijzen beiden naar elkaar. Gregor Burkhart van de European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, een kabinetsmedewerker van minister Vandeuren en enkele sprekers uit de praktijk geven hun standpunt en argumenten. Tom Palmaerts bekijkt dit, als trendwatcher, vanuit het oogpunt van de jongere. **Waar?** HUB - Hermesgebouw - Warmoesberg 43 - 1000 Brussel (vlakbij Centraal station) **Wanneer?** 9.30 tot 15 uur **Wie?** Directeurs en leraren betalen 40 euro per persoon **Info en inschrijven:** yannick.weyts@fracarita.org

VRIJDAG 20 EN ZONDAG 22 APRIL

NATIONAAL ORKEST VAN BELGIË

UITTIP (met partner) Andrey Boreyko wordt vanaf september 2012 de nieuwe muziekdirecteur van het Nationaal Orkest van België. Hij plaatst werk van César Franck naast een verhalende Rimski-Korsakov en het uitbundige, dan weer sensuele pianoconcerto van Ravel. **Waar?** Paleis voor Schone Kunsten - Ravensteinstraat 23 - 1000 Brussel **Wanneer?** 20 uur (vrijdag) of 15 uur (zondag) **Wie?** Leraren kopen het tweede ticket met 50 procent korting voor CAT. III en IV **Info:** www.nob-onb.be **Inschrijven:** 02 507 82 00 of www.bozar.be (vermeld je naam, adres en het nummer van je lerarenkaart)

WOENSDAG 25 APRIL

THEATER AAN DE STROOM

INFONAMIDDAG Theater aan de Stroom stelt de schoolproducties 2012-2013 voor. De acteurs spelen scènes uit de aangekondigde theaterstukken. Je kijkt achter de schermen van het theater, duikt in het educatieve materiaal en wisselt van gedachten met de acteurs. Koffie, zoetigheden, hapjes en bubbels smukken de verwendag op. Iedere deelnemer krijgt een verrassingsgeschenk. Het theater besteedt extra aandacht aan het laagdrempelige theateeraanbod voor bso-leerlingen. **Waar?** Theater aan de Stroom - Blancefloerlaan 181 B - 2050 Antwerpen **Wanneer?** 13 tot 16.30 uur **Wie?** Gratis voor leraren **Info:** www.theateraandestroom.be **Inschrijven:** ronny@theateraandestroom.be (vermeld je naam, adres en het nummer van je lerarenkaart)

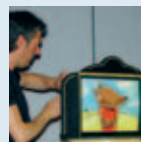
WOENSDAG 25 APRIL

MANIFESTA 9

zie woensdag 18 april

WOENSDAG 25 APRIL

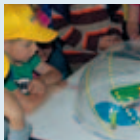
LEER VERTELLEN

VORMING Op zoek naar methodieken om je natuuractiviteit met verhalen te verrijken? Een verhaal goed brengen, vereist een specifieke aanpak. Tijdens deze vorming leer je boeiend vertellen. **Waar?** NEC De Vroente - Putsesteenweg 129 - 2920 Kalmthout **Wanneer?** 14 tot 16.30 uur **Wie?** Gratis voor leraren **Info:** www.devroente.be **Inschrijven:** 03 620 18 30 of devroente@lne.vlaanderen.be (vermeld je naam, adres en het nummer van je lerarenkaart)

WOENSDAG 25 APRIL

STERREN IN JE KLAS

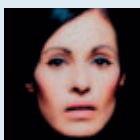

VORMING Meester, gaat de zon wel eens uit? Juffrouw, is de maan een ster? Ken je het antwoord niet meer in detail? Het Planetarium van Brussel organiseert de studienamiddag 'Sterren en planeten in de klas', met workshops rond dag en nacht, de planeten, de structuur

van het heelal, de vier seizoenen, zons- en maansverduisteringen. Het lesmateriaal is goedkoop en onmiddellijk bruikbaar. **Waar?** Planetarium Brussel - Boechoutlaan 10 - 1020 Brussel **Wanneer?** 12.30 tot 17 uur **Wie?** Gratis voor leraren kleuter- en eerste graad lager onderwijs **Info:** www.planetarium.be - www.esero.be **Inschrijven:** anne-lize.kochuyt@planetarium.be

VRIJDAG 27 APRIL

EEN STER OP DE DANSVLOER

UUTTIP Marie-Claude Pietragalla, sterdanseres en 'étoile' van l'Opéra de Paris in de jaren negentig, geniet wereldfaam. Intussen is ze bijna vijftig. Je krijgt nu de kans om deze levende legende nog eens te zien dansen.

Waar? Koninklijk Circus - Onderrichtstraat 81 - 1000

Brussel **Wanneer?** 20.30 uur **Wie?** Leraren krijgen 15 procent korting met code LERARENKAART (uitgezonderd categorie 5 - exclusief reservatie- en verzendingskosten) **Info en tickets:** www.cirque-royal.be

ZATERDAG 28 APRIL

ANTARCTICA IN BOOM

GEZINSDAG Het waren Belgen die in 1897 als eersten overwinterden op Antarctica: onder leiding van Adrien de Gerlache op de driemaster Belgica. Het Belgica-project bouwt nu een vormreplica van het legendarische schip in Boom. Tijdens de

gezinsdag leidt een gids je rond op de scheepswerf. Het verteltheater plaatst Jan Van Mirlo, lichtmatroos op de Belgica, in de kijker. De tentoonstelling of film over de expeditie kan je doorlopend bekijken. Aan de infostand krijg je uitleg over de Belgica educatieve projecten. **Waar?** Belgicawerf - Noeveren 26 - 2850 Boom **Wanneer?** 10 tot 17 uur **Wie?** Gratis voor leraren en hun gezin **Info:** www.newbelgica.be **Inschrijven:** hoeft niet

ZATERDAG 28 APRIL

DE RUIMTE IN

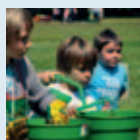

INFONAMIDDAG Reis met je leerlingen tussen sterren en planeten. Tijdens de Planetentocht trekken de tweede en derde graad lager onderwijs het bos in op zoek naar de geheimen van het zonnestelsel. Met de nieuwste 360°-projectie verken je de ruimte. De tentoonstelling

'Helden: de ruimte in!' is nog maar pas gelanceerd. **Waar?** Kattevennen - Cosmodrome - Planetariumweg 18/19 - 3600 Genk **Wanneer?** 14 tot 17 uur **Wie?** Gratis voor leraren tweede en derde graad lager onderwijs **Info:** www.cosmodrome.be **Inschrijven:** 089 65 55 55 - cosmrodrome@genk.be (vermeld je naam, school en de graad waarin je lesgeeft)

DINSDAG 1 MEI

DE TUINKAMPIOEN

UUTTIP Kinderen van 8 tot 12 jaar strijden om de titel van tuinkampioen. Een fotosessie zoekt de best verklede tuinier. Dan volgen doe- en denkproeven. De school van de winnaar is een serre rijker. De tuinkampioen zelf krijgt een trampoline. **Waar?** Radio 2 Tuindag - Domein Bokrijk

- Bokrijklaan 1 - 3600 Bokrijk **Wanneer?** 10 tot 17 uur **Wie?** Voor kinderen van 8 tot 12 jaar. Individueel of per klas. Toegang tot het Domein Bokrijk is gratis voor houders van de lerarenkaart en kinderen tot 3 jaar. Gezinsleden van 4 tot 26 jaar betalen 1 euro. Andere gezinsleden: 10 euro. Parking: 7 euro. **Info en inschrijven:** www.detuinkampioen.be

WOENSDAG 2 MEI

NATUUREDUCATIE

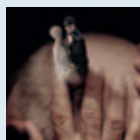
VORMING Leraren kleuteronderwijs verkennen de leefwereld van de mol en de egel. Leraren secundair verdiepen zich in landschapsstudie en wateronderzoek.

Waar? Natuur- en Milieueducatiecentrum De Helix - Hoogvorst 2 - 9506 Geraardsbergen-Grimminge **Wanneer?**

13.30 tot 16.30 uur **Wie?** Gratis voor leraren kleuter- en leraren secundair onderwijs **Info:** www.dehelix.be **Inschrijven:** 054 31 79 75 of micheline.vanderstricht@lne.vlaanderen.be (vermeld je naam, adres en school)

WOENSDAG 2, DONDERDAG 3 EN VRIJDAG 4 MEI

GRATIS THEATER

UUTTIP Theatergezelschap DEEZillusie speelt demonstratievoorstellingen voor leraren. Leraren kiezen uit drie producties. 'Uitgeprocedeerd' toont hoe de weg van een asielzoeker niet met rozen bezaaid is. 'Ja, ik wil' is een voorstelling over afscheid nemen, sterven en euthanasie,

maar anderzijds ook over de relatie tussen een vader en zijn dochter. 'Doodgepest' gaat over verbaal en fysiek geweld, afpersing en een zelfmoordpoging. **Waar?** Theater Olympia - Kuringersteenweg 242 - 3500 Hasselt **Wanneer?** 20 uur **Wie?** Gratis voor leraren en partner **Info en inschrijven:** www.deezillusie.be (gratis demonstratievoorstellingen)

VRIJDAG 4, ZATERDAG 5 EN ZONDAG 6 MEI

PREMIÈRE 'VLUCHT!'

UITTIP Zita is een meisje van dertien. Haar vader is een jaar geleden verdwenen. Hij zendt haar berichten via de postduiven van haar opa. Hij vertelt over wormen die gaten vreten in onze aarde, de hele wereld uithollen. Maar dan worden de duiven een voor een vermoord. Wie

bedreigt Zita's vader? Is oma wel normaal? Is zij zelf wel normaal? Met 'Vlucht!' maakt vzw Viv&Viviane een theateervoorstelling over verlies. **Waar?** Minard - Walpootstraat 15 - 9000 Gent **Wanneer?** 20 uur (vrijdag), 15 en 20 uur (zaterdag), 15 uur (zondag) **Wie?** Gratis voor leraren (vooral derde graad lager onderwijs, geen gezinsleden) **Info:** www.vivenviviane.be **Inschrijven:** tom@vivenviviane.be (uiterlijk op 20 april, vermeld je naam, adres en het nummer van je lerarenkaart)

ZATERDAG 5 EN ZONDAG 6 MEI

GEZINSWEEKEND AAN ZEE

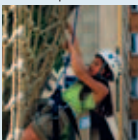
VIPDAG In de oude vismijn bezoek je Seafront, het themapark over zee en zeevaart, over vis en visserij. Je scheept in voor een geheime missie aan boord van een echte Russische

duikboot en staat aan het roer van een lichtschip. Tijdens de havenrondvaart met gids krijg je een gratis aperitief met visproevertje. Verder bewonder je de verse vistafel of verken je de omgeving met een gocart. **Waar?** Seafront - Vismijnstraat 7 - 8380 Zeebrugge **Wanneer?** Vrij bezoek van 10 tot 17 uur - Seafront: workshops en rondleidingen om 10 en 14 uur - Havenrondvaarten om 11, 14 en 16 uur **Wie?** Gratis voor leraren. Gezinsleden krijgen 9 euro korting en betalen tot 12 jaar 10 euro en vanaf 13 jaar 12,5 euro per persoon. **Info en inschrijven:** www.franlis.be - 059 70 62 94 - info@franlis.be (vermeld je naam, adres, het nummer van je lerarenkaart en het aantal deelnemers met hun leeftijd)

ZONDAG 6 MEI

STADSKRIEBELS

© VGC - Sportdienst

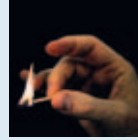

UITTIP Het Brusselse sportfeest 'Stadskriebels!' laat je sporten in verkeersvrije straten. Naast basket, klimmen, breakdance ... serveert het festival minder bekende sporten als sepak takraw (een soort voetbal-volleybal op een badmintonveld) of tricking (acrobatische bewegingen uit gevechtssporten). Tussendoor geniet je van straattheater, muziek, een hapje en drankje. De groep 'Yah Tararah' sluit om 16.30 uur de dag swingend af. **Waar?** Omgeving van de Oude en de Nieuwe Graanmarkt - 1000 Brussel **Wanneer?** 11 tot 17 uur **Wie?** Gratis voor houders van de lerarenkaart en hun gezin **Info en inschrijven:** 02 563 05 14 of www.stadskriebels.be

DINSDAG 8, WOENSDAG 9 EN DONDERDAG 10 MEI

BOEKVERBRANDING

© Hans Op de Beeck

UITTIP Een kist gevuld met voorwerpen. Meer heeft acteur Pieter De Buysser niet nodig om zijn verhaal te vertellen dat draait rond censuur in al zijn moderne vormen. Voor de try-out boek je facultatief een rondleiding "Censuur in de Koninklijke Bibliotheek". Na de

voorstelling volgt een gesprek met de acteur. **Waar?** Koninklijke Bibliotheek van België - Kunstberg of Keizerlaan 2 - 1000 Brussel **Wanneer?** 10.30 tot 12.30 uur. Rondleiding om 9 uur. **Wie?** De try-out is gratis voor leerlingen en leraren tweede en derde graad secundair onderwijs. Voor de facultatieve rondleiding in de Koninklijke Bibliotheek betaal je 30 euro per groep van 20 personen. **Info:** www.kbr.be **Inschrijven:** voor 4 mei via 02 519 53 72 of vanessa.braekeveld@kbr.be (vermeld je naam, adres van de school, het aantal deelnemers en of je kiest voor de facultatieve rondleiding)

WOENSDAG 9 MEI

KUNSTEDUCATIE SECUNDAIR

INFONAMIDDAG De hervormingen in het secundair onderwijs en de invoering van de nieuwe vakoverschrijdende eindtermen werpen momenteel een nieuw licht op kunsteducatie in het secundair onderwijs. Deze denkdag toont hoe je kunsteducatie integreert in de secundaire school. **Waar?** Cultuurhuis de Warande - Warandestraat 42 - 2300 Turnhout **Wanneer?** 13.30 tot 18 uur **Wie?** Leraren secundair onderwijs, studenten hoger onderwijs en kunst- en cultuur(educatieve) werkers betalen 15 euro **Info en inschrijven:** www.kunstinzicht.be

WOENSDAG 9 MEI

KASTEEL VAN HORST

GEZINSNAMIDDAG

In het kasteel van Horst beleven kinderen ridderlijke avonturen. Volwassenen verdiepen zich in de zeventiende-eeuwse leefcultuur. Je krijgt een interactieve rondleiding door de sprookjesachtige

waterburcht en medewerkers stellen de educatieve werking en de workshops voor kinderen voor. Daarna volgen proevertjes met streekproducten en kan je in de omgeving wandelen of fietsen. **Waar?** Bezoekerscentrum Kasteel van Horst - Horststraat 28 - 3220 Sint-Pieters-Rode **Wanneer?** 14 tot 16 uur **Wie?** Gratis voor leraren en hun gezin **Info:** www.kasteelvanhorst.be **Inschrijven:** uitsluitend via www.lerarenkaart.be/inschrijven

VRIJDAG 11 MEI

KERNENERGIE

INFODAG Het Studiecentrum voor Kernenergie in Mol (SCK•CEN) is zestig. Wetenschappers en ingenieurs leiden je langs onderzoeksreactoren en laboratoria. Maak kennis met de nucleaire wetenschap en technologie. Het SCK•CEN verduidelijkt zijn rol voor de samenleving

vandaag en morgen. **Waar?** SCK•CEN - Boeretang 200 - 2400 Mol
Wanneer? Bezoeken starten om 8.45 uur, 9.30 uur en 12.15 uur **Wie?** Leraren en leerlingen derde graad secundair, de leerlingen moeten minstens 16 jaar zijn op 11 mei **Info:** www.sckcen.be **Inschrijven:** tot 13 april via www.sckcen.be/60_edu

ZATERDAG 12 MEI

O WOLF!

© Museum van Louvain-la-Neuve

GEZINSNAMIDDAG Drie tentoonstellingen van 7 april tot 2 september stellen de wolf in het middelpunt van de belangstelling. Van emblematische figuur uit onze dierenboeken, over de visie van enkele kunstenaars en fotografen, tot de mythische figuur voor kinderen. Een

Nederlandstalige gids leidt je door de tentoonstellingen en geeft meer uitleg over de educatieve mogelijkheden. **Waar?** Koninklijk Museum van Mariemont - 100 chaussée de Mariemont - 7140 Morlanwelz (op 30 km van Charleroi)

Wanneer? 14 uur **Wie?** Gratis voor leraren en hun gezin **Info:** www.musee-mariemont.be **Inschrijven:** 064 27 37 08 of sp@musee-mariemont.be (vermeld je naam, adres en het nummer van je lerarenkaart)

ZATERDAG 12 EN ZONDAG 13 MEI

DE TUINKAMPIOEN

zie *dinsdag 1 mei*

Waar? Tuindagen van Beervelde - Park van Beervelde - Beervelde-Dorp 75 - 9080 Beervelde

ZONDAG 13 MEI

SPORTROCK

UITTIPTIP Wie heeft de beste conditie? Blikt iemand uit in boogschieten of petanque? Durf jij de uitdaging van de lerarenkaart aan op de 'Sweeper'? Span de spieren en pik intussen een optreden mee van de Ketnetband op de sportdag van Klasse in samenwerking met vele sportfederaties en Bloso. **Waar?** Sport- en recreatiepark

Blaarmeersen - Zuiderlaan 5 - 9000 Gent **Wanneer?** 12 tot 18 uur. Optreden van de Ketnetband in de Topsportal om 16 uur. **Wie?** Individueel: 2 euro. Wie als gezin inschrijft betaalt 5 euro. Wie vooraf inschrijft krijgt een cadeautje. **Info en inschrijven:** www.sportrock.be

DONDERDAG 17 MEI

POP, ROCK EN LITERATUUR

LITERAIRE AVOND 'Op gelijnd muziekpapier' focust dit keer op pop en rock. Associeer je deze genres met amusement, kunst en commercie, dan kom je uit bij de populaire cultuur, emancipatie en lichtvoetigheid. Toch vormen zij de soundtrack bij rockende verhalen van Paul Mennes, P.F. Thomése en Christophe Vekeman. Tussendoor krijg je muziek van Dieter Sermeus (The Go Find) op gitaar. Kevin Major zorgt voor de interviews en presentatie.

Waar? Auditorium Bibliotheek Permeke - De Coninckplein - 2060 Antwerpen
Wanneer? 20 uur **Wie?** Leraren betalen 5 in plaats van 8 euro **Info:** www.begeerte.be **Reserveren:** permeke@begeerte.be of 03 272 40 41

DONDERDAG 17 MEI

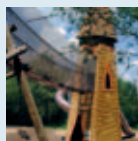
VAN GOGH-WANDELING

VIPDAG (met partner) Toen Vincent Van Gogh als lekenprediker in 1878 naar de Borinage ging, leefde hij in Petit-Wasmes als mijnwerker onder de mijnwerkers. Toen de protestantse kerk hem afwees, begon hij een nieuw leven als schilder. Verken met een gids de paadjes en steegjes van Wasmes. De acht kilometer lange tocht leidt je onder andere langs het verblijf van de wereldberoemde schilder en de 'Marcasse'-steenkoolmijn. Daarna kan je het 'Van Gogh Huis' in Cuesmes of de site du Grand Hornu nog bezoeken. **Waar?** Verzamelen op het Marktplein - 7340 Wasmes **Wanneer?** 11 uur **Wie?** Gratis voor leraren en partner (Het MAC'S in Grand-Hornu is voor leraren gratis toegankelijk) **Info:** www.vangoghletters.org - vangoghborinage.canalblog.com **Inschrijven:** uitsluitend via www.lerarenkaart.be/inschrijven

ZONDAG 20 MEI

ZUURSTOF

GEZINSDAG De hele familie leert alles over het bos en de natuur. Een twee kilometer lange wandelweg slingert door meer dan vijfhonderd hectaren bosrijk gebied. Langs de route staan 24 attracties in hout opgesteld, afgewisseld met speel- en educatieve zones. De veertig meter lange loopbrug brengt je tot in de kruinen van de bomen. **Waar?** Parc Chlorophylle - 60 rue des Chasseurs Ardennais - 6960 Manhay **Wanneer?** 10 tot 18 uur **Wie?** Gratis voor leraren en hun gezin **Info:** www.parcchlorophylle.com **Inschrijven:** uitsluitend via www.lerarenkaart.be/inschrijven

ZONDAG 20 MEI

AARDJE STAPPER

UITTIPTIP Aardje Stapper weet niet wie of wat hij is. Met die vraag gaat hij naar de Oude Professor, de verstandigste persoon die hij kent. Die raadt hem aan de wijde wereld in te gaan om uit te zoeken wie hij is. Theatervoorstelling voor iedereen vanaf 4 jaar. **Waar?** Gemeenschapscentrum Hof ten Hemelrijk - Kloosterstraat 7 - 1745 Opwijk **Wanneer?** 15 uur **Wie?** Houders van de lerarenkaart krijgen 1 euro korting. **Info:** www.opwijk.be (cultuur - cultuurprogramma) **Inschrijven:** 052 36 51 72 of gc.tickets@opwijk.be (vermeld je naam, adres en het nummer van je lerarenkaart)

Affiche of spiegel?

De Poolse stad Vilna werd in 1941 door de nazi's bezet. Een op de vier inwoners was joods. Zij moesten in twee getto's leven. Chana Eezbat werkte als joodse dokter in het verzet. Ze liet zich niet in de slachtofferrol dwingen, maar ondernam actie. Hoe uitzichtloos de situatie ook is, mensen kunnen 'kiezen' voor verzet, solidariteit, hulp aan vervolgdgen. Voor Chana was het 'kiezen' uiterst beperkt: tussen gedood worden of verzet bieden.

Is dit een affiche of een spiegel? Welke keuze zou jij maken? Drie affiches vormen de reeks 'En ... hoe wil jij herinnerd worden?' Ze triggeren de leerlingen voor een vakoverschrijdend project rond **herinneringseducatie**.

Eén reeks affiches kost 6 euro, vanaf de tweede set betaal je 3 euro per set. Gratis leestips en affiches bestellen: www.herinneringseducatie.be

HERINNERINGS- EDUCATIE IN DE LES

- 1 Zoek **spotprenten**, **karikaturen**, **fluistermoppen** uit oorlogstijd. Ze illustreren de veerkracht van de mens. Of lees 'Heil Hitler, das Schwein ist Tot! Lachen unter Hitler' van Rudolph Herzog.
- 2 Onderzoek de **taaltrucjes** die de nazi's in hun propaganda gebruikten. Een basiswerk hierover is LTI (Victor Klemperer). Taal als wapen in oorlogstijd.
- 3 Leid een gesprek over oorlog in met **strips** als Maus, De zoektocht, Tardi, L'enfant cachée en Deo gratias (genocide Rwanda).
- 4 Bezoek het **lokale monument** voor de slachtoffers van de wereldoorlogen. Zoek in het plaatselijke archief wie deze mensen waren. Schakel de heemkundige kring in.
- 5 Lees 'De kijkkast van Kobe' (Wim Chielens). Zoek voorwerpen uit je eigen omgeving die een link (kunnen) hebben met oorlog. Bouw een **klasmuseumpje**.
- 6 Vertel met foto's, getuigenissen, kaartjes ... het verhaal van een geallieerde soldaat uit de Tweede Wereldoorlog op **Facebook** ('Live and Remember' - tips op www.warveterans.be).
- 7 Verzamel en vergelijk: soldatenliederen, verzetsliederen, deuntjes uit de getto's, muziek uit de kampen. Wat maakte **Lili Marleen** populair aan beide kanten van het front? Welk luguber kantje zit eraan?

WIN Tien leraren winnen een herinneringspakket van het Bijzonder Comité voor Herinneringseducatie. Mail voor 20 april je naam, de naam en het adres van je school naar herinneringseducatie@telenet.be. Geef je mail als onderwerp 'wedstrijd Klasse'.

VIPDAG Leraren mogen met hun gezin gratis naar het Festival Ten Vrede (een dag naar keuze, zie de achtercover van deze Klasse). Wie de workshop 'Vredeseducatie in het onderwijs' bijwoont, krijgt een gratis exemplaar van het boek en de cd-rom 'De groote oorlog'.

EXAMENS

IK WIL DOKTER WORDEN ...

» LAATSTEJAARS SECUNDAIR ONDERWIJS

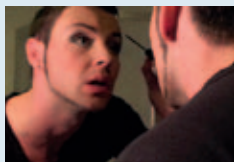
Kandidaat-artsen of -tandartsen moeten vooraf slagen voor een **toelatingsexamen** als ze volgend academiejaar de opleiding willen beginnen. De Vlaamse regering organiseert dit examen voor alle kandidaat-studenten in de Hallen van Kortrijk (www.kortrijkexpo.be). Het examen duurt een volledige dag en wordt twee keer georganiseerd: 3 juli en 28 augustus 2012. Inschrijven (33 euro) gebeurt via de website. Daar vind je ook de leerstof én modelvragen (en antwoorden).

www.ond.vlaanderen.be/toelatingsexamen – je vindt de gratis brochure ook bij alle universitaire studieadviesdiensten, CLB's, aso-scholen met een derde graad en bij het Agentschap voor Onderwijscommunicatie - Cel Publicaties - onderwijspublicaties@vlaanderen.be - 02 553 66 53

DVD

PRINS/ES

» VANAF 14 JAAR

In de kortfilm 'Holebi zijn, wat is dat?' nemen jonge holebi's het woord. In 'Meisjes, jongens gelijk' vertellen allochtone jongeren uit Brussel over hun ervaringen. In 'Relatie jongens-meisjes' gaan jongeren uit Marokko in dialoog met Vlaamse en Brusselse jongeren.

In 'Luisteren?!' vertellen jonge jeugdadviseurs van In Petto (Antwerpen) over de noodzaak van communicatie. In 'Vragen en berichten' dialogeren jongeren via korte videoberichten.

Tara-arts (met steun van Gelijke kansen Vlaanderen) bracht de kortfilms samen op '**Prins/es?!**', een gratis dvd voor en door jongeren over gender en hoe je stereotypen kan doorbreken.

Je vindt fragmenten op www.tara-yesss.org ('archief') en www.tara-arts.org ('dvd's'). Bestellen via info@tara-arts.org – Caroline Van Gastel - 02 646 52 92

TIJDSCHRIFT

ARCHEOLOGIE VOOR IEDEREEN

» VANAF 14 JAAR

Toegankelijke teksten, kwaliteitsfotografie én een mooie verpakking. Korte en lange reportages, opiniestukken, interviews en foto-verslagen. Een glossy met inhoud. Het nieuwe tijdschrift '**Ex situ**' wil archeologie boeiend presenteren en toegankelijk maken voor een breed publiek. Het eerste nummer toont

dat de focus ligt op **archeologisch onderzoek in Vlaanderen**: prehistorische jagers-verzamelaars langs de Schelde, ijzertijdboeren uit Geel, een wandeling in het bos ten tijde van Asterix, vroegmiddeleeuwse bouwvakkers in Brugge en een 15de-eeuwse kruisboogmaker uit Aalst. Maar het blad volgt ook Vlaamse vorsers in het buitenland: kwetsbaar erfgoed in de Altai en die-rengraven in Egypte.

'Ex situ' is een uitgave van Forum Vlaamse Archeologie en zal halfjaarlijks verschijnen. Het blad telt 96 pagina's en kost 12,50 euro. www.exsitu.be

WIN 4 X 'EX SITU' (eerste nummer). Mail vóór 21 april (met onderwerp 'Ex situ') naar win.leraren@klasse.be

DVD

EENZAAM IN DE STAD

» VANAF 12 JAAR

De dochter van een moeder met euthanasiewens, een invalide voetballer, een familieman met een dubbelleven, een hip stel dertigers, een gescheiden gezin met een autistische zoon. In '**Lotus**' toont debuterend regisseur Pascale Simons een pijnlijk én liefdevol mozaïek over **eenzaamheid, angst en liefde in een grote stad**. Iedereen vecht voor geluk, maar niemand blijkt immuun voor individualisme en anonimiteit. De film daagt de kijkers uit om zelf vragen te stellen bij hun eigen eenzaamheid en die van anderen. www.lotusdefilm.nl – www.bdfilm.com – www.videofilmexpress.nl

WIN 2 X 'LOTUS'. Mail vóór 21 april (met onderwerp 'Lotus') naar win.leraren@klasse.be.

ADVERTENTIE

EDUCATIEF MATERIAAL

DE KNUTSELKIP

» 7 TOT 14 JAAR

In de map 'Knip, de Knutselkip' vind je 101 originele knutselopdrachten in een reeks thema's die grotendeels de jaarkring volgen. De opdrachten zijn uitdagend, maar uitgetest

en uitvoerbaar. Bij elke opdracht staan foto's die een werkstuk tonen dat door kinderen is gemaakt. Bovendien krijg je telkens een korte beschrijving van de werkwijze, een uitgetekend stappenplan, alternatieve materialen en werkwijzen. Hierdoor kan elk kind creatief zijn. De materialen zijn kindvriendelijk en makkelijk (en goedkoop) te vinden, maar ook materialen uit de natuur en gerecycleerde materialen komen volop aan bod.

www.abimo.net – 39,95 euro

WIN 'KNIP, DE KNUTSELKIP!'. Mail vóór 21 april (met onderwerp 'Knutselkip') naar wedstrijd@abimo.net

BOEK - KORTING

EUTHANASIE

» ALLE LERAREN

De film 'Tot altijd' vertelt het verhaal van Mario Verstraete, die als eerste in België de wet op euthanasie gebruikte. Hij had zelf jarenlang voor de wet gestreden. Het boek 'Tot altijd' licht het delicate onderwerp toe.

Journaliste Marijke Libert volgde Mario tijdens de laatste maanden van zijn leven. Nu ging ze opnieuw praten met zijn ouders. Nic Balthazar gaat in op de verhalen die hem tot zijn film inspireerden. Experts als Rik Torfs en Etienne Vermeersch voeren een debat over het levenseinde en de ethische dilemma's.

Als leraar koop je het boek voor 13,99 in plaats van 17,99 euro via www.lannooshop.be/klasse-totaltijd. Je betaalt 2,5 euro verzendingskosten. (Alleen via deze url en niet in de boekhandel, de korting verschijnt als je het boek in je winkelmandje legt. Zolang de voorraad strekt.)

DEZE MAAND IN YETI

VERLIEFDE TIENERS

"Een vriend is leuker dan een lief. Bij een vriend kan je gaan slapen en dat doe je niet bij je lief." (Agim, 11).

"Als ik een lief heb, win ik zelfvertrouwen. Ik ben dan de belangrijkste in zijn leven." (Indra, 11).

Je bent beste vrienden voor het leven, tot een van jullie een lief heeft. Wat volgt? Verraad, onbegrip, ruzie? Ben je jaloers, wanhopig of eenzaam? Wat zeg je je beste vriend(in) als die plots compleet 'in the mood for love' is?

Yeti ging op onderzoek. Lees de reportage in het maartnummer van Yeti. Tieners vertellen over de kracht van vriendschap en het effect van verliefdheid. Vrienden zijn er voor altijd en een lief is voor eeuwig.

Check de videoclip 'Gij doet raar', een unieke hit van Yeti voor tieners die met hun voeten in de wereld staan. Het vrolijke lied van Licht Mentaal & Afi vind je op www.yeti.be/gijdoetraar.

Dokter Schaemroodt helpt op www.yeti.be/vraag tieners met vragen over hun lichaam, relaties en seksualiteit. En het antwoord is nooit: "Zwijg stil, daar ben je nog te jong voor!"

Sinds Yeti ook met deze online helpubriek is gestart, stijgt de respons enorm. Er komen nu ongeveer tien hulpvragen per dag binnen. Die krijgen allemaal antwoord van een psycholoog. Ruim de helft van de vragen gaan over 'lijf en lief'. 36 procent van de vragen gaan over verliefdheid, 19 procent over hun lichaam. Dokter Schaemroodt antwoordt op de vragen op tienermaat en zonder schroom. Ze heeft een vaste rubriek in het tijdschrift en filmpjes op haar online kabinet op de site van Yeti.

www.yeti.be

LESTIP - WEDSTRIJD

WAK IN DE KLAS

» ALLE LERAREN

Neem met je klas of school deel aan de 'Week van de amateurkunsten'. **Werk samen een kunstproject uit.** Een veelzijdige cultuurshow? Een echte graffitiwall of tentoonstelling? Een dj-contest? Als het maar een cultuurproject is waarbij de leerlingen zelf aan de slag gaan tussen 27 april en 6 mei 2012. Zes deelnemers krijgen een artistiek lespakket, één klas mag een week lang met een buttonmachine aan de slag. Tot 28 mei kan je kandidaat stellen voor de wedstrijd 'Klassekunst'. Stuur fotomateriaal mee of maak een filmpje op Youtube met als tag Klassekunst.

Forum voor Amateurkunsten - Abrahamstraat 13 - 9000 Gent - 09 235 40 02 - inschrijven en info: www.wak.be

ADVERTENTIE

EDUCATIEF MATERIAAL

VICTOR HANDPOP

» KLEUTERONDERWIJS

Met de 'Victor Handpop' leren kleuters hun **gevoelens** tonen en benoemen. De pop heeft een bolletje op zijn hoofd dat kan draaien. Met de kleuren groen en rood tonen Victor en de kleuters hoe ze zich voelen. Het bijbehorende 'Victor Handpop Boekje' is een handige gids voor kleuteron-

derwijzers, met creatieve werkvormen om de pop te gebruiken in de klas. 'Victor Handpop' (30 euro) en het 'Victor Handpop Boekje' (9 euro) zijn een initiatief van School Zonder Pesten vzw.

www.schoolzonderpesten.be

WIN 5 X 'VICTOR HANDPOP BOEKJE'. Mail vóór 21 april (met onderwerp 'Victor') naar info@schoolzonderpesten.be.

BOEK

LEVEN EN LEREN MET PLEZIER

» VANAF 12 JAAR

Onzekerheid, stress, geslotenheid ... sommige leerlingen kruipen in hun schelp, anderen reageren impulsief of soms zelfs agressief. Tom Cox, directeur van een middenschool, specialiseerde zich in dit thema via de reeks 'Sta je mannetje-trainingen'. Nu is er ook het **project 'Leren met plezier'**, dat uitmondde in **twee praktische werkboekjes** voor jongeren, telkens met een **handleiding voor leraren**. 'Leren leven met plezier' laat zien hoe je op een positieve manier naar jezelf en anderen kan (leren) kijken. Het concept van de zes G's (geschiedenis – gebeurtenis – gedachte – gevoel – gedrag – gevolg) daagt jongeren uit om een aangename leefstijl te ontwikkelen. 'Leren studeren met plezier' (vooral voor leerlingen eerste graad secundair onderwijs) toont hoe de leerling op een gemakkelijke manier zijn schoolwerk kan organiseren. Allerlei methodieken en tips dagen de leerling uit een eigen studiemethode te ontwikkelen.

Een werkboekje kost 10 euro (korting voor grotere bestellingen), verzendingskosten niet inbegrepen. De lerarenhandleiding (en een boel andere sjablonen, documenten, figuren) kan je gratis downloaden.
www.lerenmetplezier.be

WIN 5 X 'LEREN LEVEN MET PLEZIER' EN 5 X 'LEREN STUDEREN MET PLEZIER'. Mail vóór 21 april (met als onderwerp 'Leren leven' of 'Leren studeren') naar win.leraren@klasse.be.

DEZE MAAND IN MAKS!

FOUTE FOTOGRAFEN

Cheerleader, exclusief voor meisjes? Dat is buiten Lennert (17) gerekend. Hij staat deze maand op de cover van MAKS! Naar de les in de verfgeur? De klasfotograaf van MAKS! overschildert die van 6 schildertechnieken in het Sint-Jozef instituut in Geel. Heel wat meisjes ambiëren een carrière als fotomodel. Heel wat foute fotografen bieden hun diensten aan in ruil voor meer. Ils (20), Stephanie (20) en Ornella (19) getuigen. Benito (17) speelt voetbal in het eerste van AA Gent. Of zijn pa daar gelukkig mee is?

Maks!

Maks! is het jongerenblad van Klasse voor leerlingen in de tweede en derde graad secundair onderwijs. Bij het blad hoort ook een bijlage voor leraren. Daarin krijg je tips om Maks! te gebruiken in de les. Schrijf je gratis in op www.klasse.be/maksimum.

VORMING

GEZONDHEID EN WELBEVINDEN

» ALLE GEÏNTERESSEERDEN

Wat is het verband tussen gezondheid en (schools) welbevinden? Hoe zit het met het gelijkemansperspectief? En wat is het belang van participatie in het gezondheidsbeleid op school?

'Een gezondheidsbeleid op school met aandacht voor welbevinden en gelijke kansen' is het thema van een **studiedag** van de Vlor (commissie Gezondheidsbevordering), i.s.m. het departement Onderwijs. Voor de middag stofferen, stimuleren en verbreden enkele lezingen je visie op gezondheidsbeleid. Na de middag is er ruimte om (in kleinere groepen) vragen, ervaringen en inzichten uit te wisselen over hoe je in de praktijk gezondheidsbeleid op school gestalte kan geven.

De studiedag vindt plaats op vrijdag 27 april, van 9 tot 15.30 uur, in De Factorij in Brussel. Deelnemen kost 30 euro.
www.vlor.be/studiedaggezondheid - www.gezondopschool.be (volledig vernieuwde Vlor-site over gezondheidsbeleid op school)

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

JEUGDROMAN

DE BIJZONDERE KINDEREN VAN MEVROUW PEREGRINE

» VANAF 15 JAAR

Amerikaans auteur Ransom Riggs reist graag, maakt filmpjes en verzamelt oude foto's. Vooral foto's van kinderen zijn volgens hem vaak intrigerend. Omdat hij het verhaal achter zo'n oude foto niet kent, verzint hij er zelf een bij. Een van die verhalen is 'De bijzondere kinderen van mevrouw Peregrine' (al meer dan 35 weken op de New York Times bestsellerslijst, door Amazon uitgeroepen tot 'Best Young Adult Book 2011' en binnenkort verfilmd door Tim Burton). Riggs' debuutroman

is een mysterieus en spannend verhaal over bijzondere gaven, vriendschap en verliefdheid dat zich afspeelt op een mysterieus eiland en in een verlaten weeshuis.

www.clavisbooks.com – 18,95 euro

WIN 5 X 'DE BIJZONDERE KINDEREN VAN MEVROUW PEREGRINE'. Mail vóór 21 april (met onderwerp 'Peregrine') naar win.leraren@klasse.be.

KORTING

DE SLEGTSTE BOEKEN

» ALLE LERAREN

Slechte boeken verkopen ze niet. Wel boeken met heel veel korting. **Ramsj** of 'einde reeksen' en tweedehands boeken zijn de specialiteit van boekhandel De Slegte. Vanaf nu komt daar nog een exclusieve leraarenkorting bovenop. Is je schoolbibliotheek aan uitbreiding toe? Veel hoeft dat niet te kosten. Doe mee aan de wedstrijd en misschien ben jij de gelukkige provinciewinnaar.

Boekhandels De Slegte - www.deslegte.com - introductiekorting van 10 procent tijdens de maand april - vanaf 1 mei: permanente korting van 7,5 procent - niet cumuleerbaar met andere kortingen en acties - enkel geldig voor de houders van de leraarenkaart

WIN 5 X EEN WAARDEBON VAN 100 EURO VOOR JE SCHOOLBIBLIOTHEEK. Op de startpagina van www.lerarenkaart.be vind je de link naar het wedstrijdformulier.

ADVERTENTIE

KLEUTERBOEK

BRULLEN ALS EEN LEEUW

» VANAF 2 JAAR

Brullen als een leeuw, kwaken als een kikker, kwetteren als een vogeltje ... Doe het boek open, stop je handen en je gezicht in de gaten en je wordt een leeuw, olifant of varken.

'Groaarr! Ik ben een leeuw' (Isabel Pin) is een grappig en interactief kartonboek voor de allerkleinsten.

www.lannoo.com – 12,99 euro

WIN 3 X 'GROAARR! IK BEN EEN LEEUW'. Mail vóór 21 april (met onderwerp 'Groaarr!') naar win.leraren@klasse.be.

UITTIP

TOOTS THIELEMANS 90

» ALLE LERAREN

© Jos L. Kraepen Jazz Photography

Toots Thielemans viert zijn negentigste verjaardag met verjaardagsconcerten op zeven locaties in België. Voor het uitverkochte concert in De Roma (Antwerpen) heeft de lerarenkaart de allerlaatste duotickets kunnen bemachtigen.

WIN 5 X DUOTICKET VOOR HET VERJAARDAGSCONCERT VAN TOOTS THIELEMANS in De Roma op maandag 30 april om 20.30 uur. Deelnemen via wedstrijd@lerarenkaart.be met als onderwerp 'Toots 90'. De winnaars worden persoonlijk verwittigd.

JEUGDBOEK

VLO EN STIEKEL

» VANAF 10 JAAR

Floris ('Vlo') is klein, niet zo dapper en dagelijks het slachtoffer van pester Arjan. Dan verschijnt Pien ('Stiekel') op school, piepklein, felrood haar en ze trekt zich van niemand iets aan. Samen ontdekken Floris en Stiekel het geheim van Arjan. 'Vlo en Stiekel' (Pieter Koolwijk & Linde Faas) verpakt een pestverhaal in een geheimzinnig avontuur. www.lemniscaat.nl – 12,95 euro

WIN 5 X 'VLO EN STIEKEL'. Mail vóór 21 april (met onderwerp 'Vlo') naar win.leraren@klasse.be.

DEZE MAAND IN KLASSE VOOR OUDERS

WANNEER MOGEN OUDERS HUN KIND THUISLATEN?

In welke situaties vind jij het oké als ouders hun kind thuislaten?

- Het kind heeft de hele nacht nachtmerries gehad.
- Het kind heeft 38,5 graden koorts.
- Ouders willen later van skireis terugkomen.
- Het kind heeft geen zin in de sportdag.

© cc - Maryland National Guard

In het april-meinummer van Klasse voor Ouders krijgen ouders een aantal situaties voorgeschoteld die ze zelf moeten beoordelen. Wanneer laten zij hun kind thuis? Wanneer twifelen ze? De school en de leraar stellen niet altijd duidelijke regels.

Sommige scholen laten toe dat ouders zelf een briefje schrijven, zelfs als het kind niet ziek is. Sommige leraren sporen ouders aan om een doktersbriefje te halen als een kind vroeger op vakantie wil vertrekken. Hoe groot is het probleem in jouw klas? Bespreek je dit 'luxeverzuim' met de ouders? Klasse voor Ouders helpt je.

klasse voor ouders

Klasse voor Ouders belandt acht keer per schooljaar op school. Is je school nog niet geabonneerd? Mail naar abo.ouders@klasse.be. Download de instapbrieven in negen talen op www.klasse.be/ouders.

SUBSIDIES

1500 EURO VOOR CREATIVITEIT

» ALLE LERAREN

© Peter De Jongh

Kan je landkaarten gebruiken als motief voor mode en horen letters enkel thuis in de soep? Schuilt er erfgoed in dagelijkse voorwerpen? En wat borrelt er onder de grond? Zit je zelf met creatieve vragen die je graag met je leerlingen wilt delen? Misschien bruisen zij zelf wel van creatieve energie? Voor al je creatieve vragen én die van je leerlingen kan je tot 1500 euro ondersteuning krijgen.

Dien tot 25 mei 2012 je dynamoPROJECT in via www.dynamo3.be. Wil je meedoen, maar heb je nog geen dynamoPLAN? Maak er snel een aan. Meer dan 1300 creatieve scholen gingen je voor.

JEUGDBOEK

DE LANGZAME WEG VAN DWAAL

» VANAF 6 JAAR

Dwaal is heimelijk verliefd op Hinde en legt elke dag een gedicht voor haar deur. Onderweg staat hij alle dieren die hij tegenkomt bij met raad en daad. 'De langzame weg van Dwaal' (Reine De Pelseneer en Ann De Bode) is een poëtisch verhaal voor eerste lezers, met knappe illustraties (computerteekeningen, collages, fimo-klei-figuren) en een vijftal gedichtjes over verliefd zijn.

Ann De Bode viert twintig jaar als illustrator met een tentoonstelling van haar werk in de

Bibliotheek van Gent (nog tot 28 april), met centraal in deze tentoonstelling haar illustraties voor 'De langzame weg van Dwaal'.

www.eenhoom.be - www.anndebode.be - 13,95 euro

WIN 5 X 'DE LANGZAME WEG VAN DWAAL'. Mail vóór 21 april (met onderwerp 'Dwaal') naar win.leraren@klasse.be.

FILM

ALLEZ EDDY

» ALLE LERAREN

In 1975 wil iedere jongen Eddy Merckx worden. Ook Freddy, de zoon van slager André. Maar André heeft andere zorgen: er opent in het dorp een supermarkt. Die concurrent van zijn beenhouwerij organiseert bij de opening een wielervedstrijd. De winnaar zal Eddy Merckx ontmoeten. Freddy schrijft zich stiekem in.

www.allezeddy.be

WIN 25 X DUOTICKET. Op de startpagina van www.lerarenkaart.be staat in de rubriek 'Gelezen in Klasse' een link naar het wedstrijdformulier. 25 deelnemers krijgen een duoticket.

LESPAKKET

VERBINDENDE COMMUNICATIE

» 11 TOT 14 JAAR

Communicatie tussen jongeren en met jongeren verloopt niet altijd vlot. Vzw Con+Tact ontwikkelde onder de titel LEEF! pakketten voor 11- tot 14-jarigen gebaseerd op 'Verbindende communicatie'. De speelse lessen zijn gericht op de leefwereld van de jongeren en voldoen aan de vakoverschrijdende eindtermen. Vzw Con+Tact vormt leraren in zowel de methodiek als het concept van 'Verbindende communicatie'. Vraag je profexemplaar van de leerlingenwerkbou-

ken via www.conplustact.be.

Con+tact vzw - marianne@conplustact.be

EDUCATIEF PAKKET

GROTE BOOM IS ZIEK

» 4 TOT 6 JAAR

© Jean-Marie Détre

'Grote Boom is ziek' vertelt het verhaal van egeltje Snuiter en zijn beste vriend Grote Boom. Op een dag komt er een dokter in het bos die zegt dat Grote Boom ziek is. Snuiter begrijpt niet goed wat er aan de hand is en voelt zich verdrietig en boos. Het uitleenpakket 'Grote Boom is ziek' maakt het thema kanker voor de allerkleinsten bespreekbaar.

Grote Boom is ziek - educatief uitleenpakket voor kleuterscholen rond het thema 'kanker' - meer info en gratis ontleneren: 011 24 97 29

JEUGDBOEK

VIJFTIEN WILDE ZOMERS

» VANAF 15 JAAR

Thomas is klaar voor de Eerste Grote Liefde, maar het meisje van zijn dromen, Orphee, ooit gebeten door het roofdier 'liefde', aarzelt om zich nog een keer kwetsbaar op te stellen. 'Vijftien wilde zomers' (Jan De Leeuw) is een sfeervol, aangrijpend verhaal over liefde en gemis.

Davidfonds organiseert n.a.v. dit boek een verhalenwedstrijd voor jongeren tussen 13 en 18 jaar. Vóór 1 mei kunnen ze hun eigen verhaal, gedicht, lied ... over hun eerste grote liefde insturen.

Jan De Leeuw kiest zelf de winnaar en die krijgt een boekenpakket (240 euro waard).

www.davidfonds.be - 15,95 euro

WIN 5 X 'VIJFTIEN WILDE ZOMERS'. Mail vóór 21 april (met onderwerp 'Vijftien') naar win.leraren@klasse.be.

VORMING - GRATIS

MENS SANA OP SCHOOL

» ALLE DIRECTEURS

Een veilig klasklimaat en het welzijn van zowel kinderen als leraren zijn essentieel om tot écht leren te komen. Het enneagram toont hoe fundamenteel anders we allemaal naar eenzelfde werkelijkheid kijken. Met geweldloze communicatie leren we kijken naar de werkelijke behoefte achter een bepaald gedrag. Lichamelijke oefeningen kunnen het leereffect duidelijk verhogen. Tijdens een gratis vorming leer je concrete toepassingen kennen die kaderen in zorg- en gezondheidsbeleid en natuurlijk leren.

Gratis navormingsdag voor directies - vrijdag 11 mei (9 tot 16 uur) - Van Belleghemdreef 19 - 8510 Marke - inschrijven via info@menssanamarke.be - www.menssanamarke.be

DEZE MAAND OP TVKLASSE.BE

“GIJ DOET RAAR”

Luister én kijk naar de dansbare videoclip ‘Gij doet raar’ die Licht Mentaal & Afi voor Yeti maakten. Het lied mikt op tien- tot twaalfjarige kinderen en is een cadeau voor leraren als opener van een leergesprek over verliefdheid en vriendschap. Het effect van veranderende relaties als verliefdheid opborrelt, beluister je met woorden van tieners. Check zeker ook de bijbehorende dansinstructies en breng iedereen in beweging op het schoolfeest.

www.tvklasse.be/reeksen/yeti

KLASSE IN ECUADOR

“De kinderen in mijn stageklasje hebben niet genoeg te eten. Na de schoolvakanties komen ze ondervoed naar school.” Daniel woont in de jungle van Ecuador en studeert voor kleuteronderwijzer. “Ik wil die kinderen een betere toekomst

geven.” Ecuador is een van de armste landen van Latijns-Amerika. Het land heeft nog een lange weg te gaan. Gelukkig staan er heel veel enthousiaste studenten in de lerarenopleiding klaar om via onderwijs iets in beweging te zetten.

www.tvklasse.be/reeksen/reporter

DRIEMAAL WOORDWAARDE

‘FROM GUTENBERG TO ZUCKERBERG’

“Met welke vinger druk jij op een deurbel, je wijsvinger of je duim? Het zegt alles over de generatie waartoe je behoort.” Voor de Schot Donald Clark, een internationale referentie op het vlak van e-learning, zijn tieners van de Y-generatie vaak

slimmer in het gebruik van nieuwe media dan volwassenen. Tijdens de Media and Learning Conference pleit hij voor een overeenstemming tussen de gebruikte media in de klas en beoogde denkprocessen.

www.tvklasse.be/reeksen/driemaalwoordwaarde

STRAFFE STORY'S

B. (16) WAS ‘ONSCHOOLBAAR’

“Ik zet jóu de klas uit”, schreeuwde ik tegen de leraar.” Twee keer werd B. buitengezet op school. “Leraren vinden het niet leuk dat een kind van veertien een grote mond opzet”. Dan raakt hij betrokken bij een vechtpartij. “Die gast smeekte dat ik

hem met rust liet. Toen stak ik mijn mes in zijn schouder.” Na zes maanden jeugdinstelling grijpt B. zijn kans in De Werf met een persoonlijk ontwikkelingstraject. De onschoolbare spreekt.

www.tvklasse.be/reeksen/straffestories

TV.Klasse maakt videoreportages voor leraren, leerlingen en ouders. Je vindt ze online op www.tvklasse.be.

EDUCATIEF PROJECT

GROTE VERKEERSTOETS

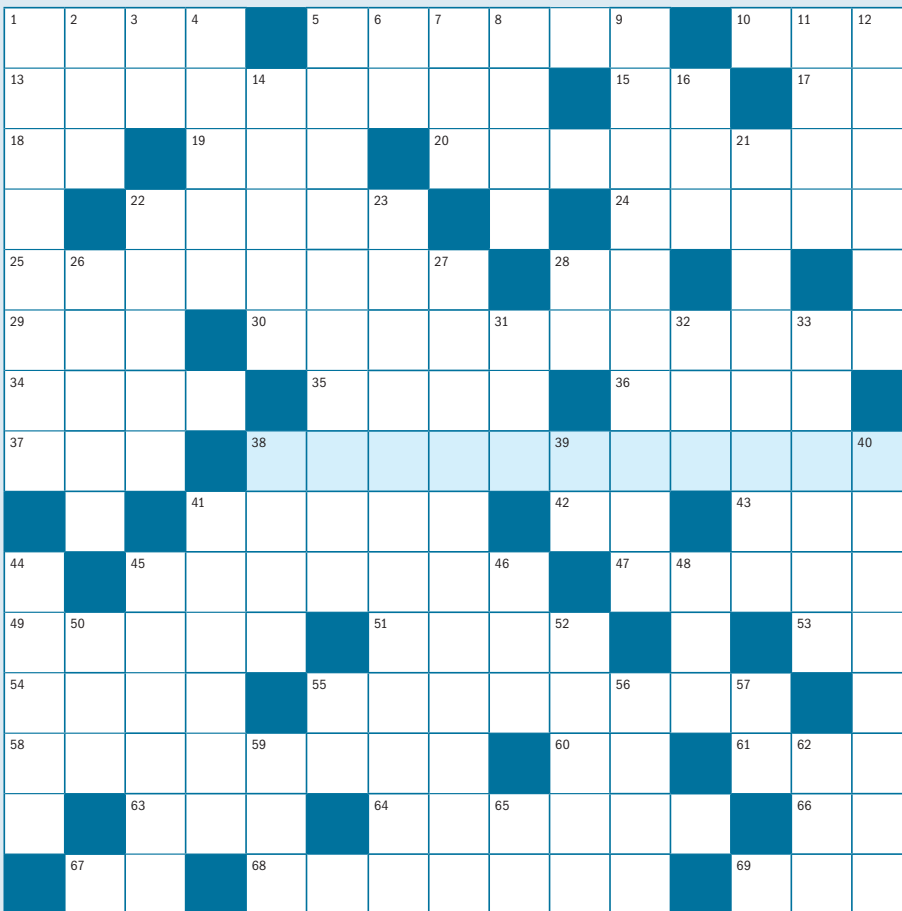
» VIJFDE LEERJAAR LAGER ONDERWIJS

Op donderdag 24 mei kunnen alle leerlingen van het vijfde leerjaar deelnemen aan de ‘Grote Verkeerstoets’, een initiatief van Vlaamse Stichting Verkeerskunde. Test je leerlingen met een gratis individuele online toets waarin ze meerkeuzevragen beantwoorden aan de hand van foto’s en filmpjes. Zo wordt ook meteen duidelijk aan welke verkeersregels en vaardigheden je nog extra aandacht moet besteden. Inschrijven kan tot 30 april, je krijgt dan voor elke leerling een paswoord om op 24 mei in te loggen.

www.verkeerstoets.be

ADVERTENTIE

Kruiswoordraadsel

WIN EEN CITYTRIP VAN 500 EURO

Je vindt hier elke maand een reuzegroot kruiswoordraadsel. De oplossing is meteen je eerste stap richting een reischeque van 500 euro. Daarmee kun je een citytrip kiezen uit het volledige aanbod van Holidayline.

Mail het woord onder horizontaal 38 vóór 21 april (met onderwerp 'Kruiswoord 224') naar win.leraren@klasse.be.

Vorige maand won Gemma Vanhellemont uit Hoboken de reischeque. Proficiat!

De oplossing vind je op www.klasse.be/leraren/kruiswoordraadsel.

HORIZONTAAL

1 Honger is spreekwoordelijk de beste — **5** De enige die bij Stratego geen schrik van bommen heeft — **10** Meestal in één adem met koren — **13** Babelmeubel? — **15** Bijwoord — **17** Lidwoord van cheval, cochon en mouton — **18** De 'Prairie State', met hoofdstad Springfield — **19** Óglaigh na hÉireann — **20** Alhoewel, niettegenstaande — **22** Morrison, Densmore, Manzarek & Krieger — **24** Hoop koesteren of opstapelen? — **25** Spottend, schertsend, meesmuilend — **28** "In den beginne..." — **29** Engelse 'mijnheer' — **30** Belhamel en kledingstuk om iemand bij te pakken — **34** Koord — **35** Ring rond de zon — **36** Lof en eer — **37** Maandblad over wetenschap — **41** Schrijver van "the War of the Worlds", "the Time Machine" en "the Invisible Man" — **42** Latijnse 'oudste' — **43** Accentloze Franse 'zomer' — **45** Gaten in een biljarttafel — **47** Opera van Jules Massenet — **49** Plechtig doch — **51** Veel gevraagde vragen — **53** Muzieknoot — **54** Schots 'meer' — **55** De E19 heeft er twee in Mechelen — **58** Geeft gul — **60** Doorbraak voor George Clooney (dr. Ross) — **61** Portugese 'één' — **63** Producer van U2 en Coldplay — **64** Franse 'citroen' — **66** Favoriete stopwoordje van een ezel — **67** Voorzetsel — **68** Vogel die rrot-rrot roept — **69** Vindplaats voor de beste stuurliu

VERTICAAL

1 Blauw, rood of zwart, je blijft best binnen de bordjes - **2** Engels 'alles' — **3** United Artists — **4** Alleen de maarschalk heeft hier schrik van — **5** Hij alleen heeft schrik van de spion — **6** Franse 'taxus' of Engelse 'of' — **7** Centrale personage in 'the Matrix'-filmcyclus — **8** Riviervis — **9** Lichaamsdeel — **11** Geneeskragtige plant — **12** Woestijnvos — **14** ... Couleurs Bleu — Blanc — Rouge — **16** Griekse letter — **21** Deeg na het rijzen opnieuw bewerken — **22** Had twee motten in zijn ouwe jas — **23** Economie: de productie stijgt met de toename van de schaal van de onderneming — **26** Ondergrondse vuilnisgoot — **27** Eigenzinnig, hardnekkig, koppig — **28** Russische rivier — **31** Ongehuwde vrouw die kiest voor moederschap — **32** Beste vriend van Harry Potter — **33** Film (1979) van Krzysztof Kieslowski — **38** Ongeluk, tegenspoed — **39** Middellijn — **40** Tweede in rang in Stratego — **41** Duitse 'weken' — **44** Uit Wales — **45** Snoeven, opscheppen — **46** Space Quest I — **48** Groet aan omgekeerde eerste vrouw — **50** Bestandsextensie van een tekst in Word — **52** Zeezwaluw — **55** Russisch geweer nummer 47 — **56** Verzameling ballonnen, bananen, druiven... - **57** Meteen — **59** Gevangenis — **62** B-kant van de Gorki-single 'Soms vraagt een mens zich af' — **65** Nummer 73 in de hitparade van Mendelejev

Einde van de gang

Het was een kleine klas met grootse plannen. Links de jonge vader, rechts de jonge dame met blos op de wangen en een hoofd vol speelse gedachten. Samen zouden we creatief omspringen met InDesign. Volwassenenenonderwijs op woensdagavond. Tweede verdieping, einde van de gang.

Tot plots de jonge vader niet opdaagde. Dat gebeurt. Les volgen in combinatie met het gezinsleven loopt niet altijd volgens de lesuren. Maar ook de volgende week bleef zijn stoel leeg. De e-mailberichten werden niet beantwoord. Tot er eindelijk een bericht in de bus valt. Mijn hart slaat één tik over. Ik lees het bericht eenmaal, nog eens en nog eens ... Een vreemde knobbel op de lever, het zit niet goed. Via Facebook kunnen we het 'proces' volgen, alléén voor de echte vrienden.

Na de herfstvakantie valt het onvermijdelijke bericht. De wereld staat even stil maar dendert na enkele minuten ongenadig verder. Alleen koude nevelslierten blijven hangen maar worden verdreven door de warme gedachten en herinneringen aan deze jonge vader.

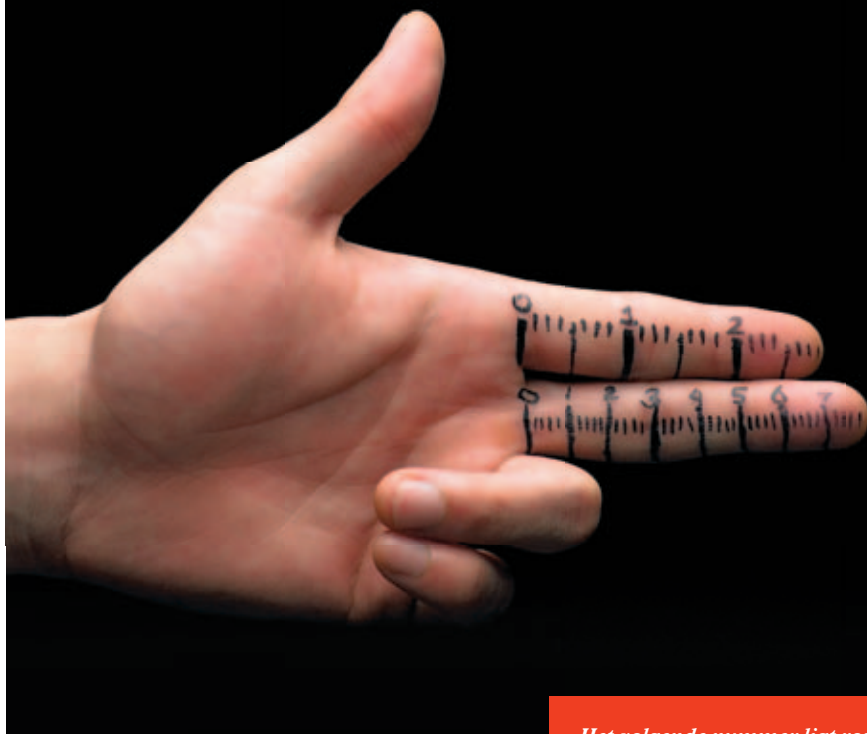
De eerste les na de herfstvakantie sta ik voor een 'gehalveerde' klas. 'Hoi, Wim, ik ben zwanger'. De jonge dame met blos op de wangen en een hoofd vol speelse gedachten wordt een jonge moeder. Na de krokusvakantie haakt ze af. De zwangerschap verloopt niet zoals het zou moeten. Ik sta voor een lege klas.

Leven, dood en nieuw leven. Volwassenenonderwijs op woensdagavond. Tweede verdieping, einde van de gang.

Wim Vandamme, grafisch vormgever en leraar toegepaste informatica in het CVO Avelgem-Harelbeke, schreef dit verhaal. Wil je zelf het laatste woord in dit blad? Stuur het naar redactie.leraren@klasse.be.

VOLGENDE MAAND IN KLASSE

Scholen houden niet van evaluaties

Het volgende nummer ligt rond 1 mei in je brievenbus.

klasse

Maandblad voor onderwijs in Vlaanderen
Uitgegeven door het Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming (Agentschap voor Onderwijscommunicatie)

Nr 224 — april 2012

Klasse is teamwork. De hele ploeg vind je op www.klasse.be.

Hoofdredactie: Leo Bormans **Eindredactie:** Kris Vanhemelryck **Beeldredactie:** Jo Valvekens **Redactie:** Nele Beerens, Wouter Bulckaert, Leen Leemans, Stefaan Tolpe, Annelies Vanechoutte en Michel Van Laere
m.m.v. Elke Broothaerts, Sanne De Cock en Elise Wouters
Vormgeving: Mieke Keymis, Peter Mulders en Tim Sels

Sites en multimedia: Michel Aerts en Toon Van de Putte **TV.Klasse:** Elke Broothaerts, Hans Vanderspikken en Wouter Vanmol **Lerarenkaart & Klasstips:** Patrick De Busscher, Hannah El-Idrissi, Kerim Helaut, Geert Neiryck, Anne Siccard, Marc Van Belle en Sonja Van Droogenbroeck **Secretariaat:** Sabrina Claus, An Declercq en Ann Nevens **Publiciteit:** Diana De Caluwé

Verantwoordelijke uitgever: Jo De Ro — Koning Albert II-laan 15 — 1210 Brussel

Klasse — Koning Albert II-laan 15 — 1210 Brussel
redactie.leraren@klasse.be

Tel. redactie: 02 553 96 86
Tel. secretariaat: 02 553 96 88
Tel. advertenties: 02 553 96 94
Tel. lerarenkaart: 02 553 96 95

ADVERTENTIE

TIJDSCHRIFT

verschijnt maandelijks
(behalve in juli en augustus)

GRATIS NAAR FESTIVAL TEN VREDE

Het IJzertorenmuseum toont aan dat **propaganda en oorlogsretoriek** een belangrijke rol spelen in hedendaagse conflicten. De educatieve medewerkers gaan tijdens het festival Ten Vrede dieper in op vluchtelingenproblematiek, heldendom, honger, pacifisme.

Het IJzertorenmuseum wordt in 2014 het 'Museum van den Grooten Oorlog'. Leraren krijgen tijdens het festival Ten Vrede al een exclusieve preview. Een debat behandelt diversiteit in het onderwijs (op zaterdag). Je kan op zaterdag en zondag naar de opvoering van het theaterstuk 'De reis naar Auschwitz'. In de IJzertoren zelf wachten twee tentoonstellingen: **Iconen** (over het gevangenisleven in Guantanamo) en **Gott mit uns** (over de rol van religie tijdens Wereldoorlog I). Een rondrit brengt je naar de Dodengang, de Grote Markt in Diksmuide en de frontstreek.

Op de terreinen rond de IJzertoren treden een schare artiesten op. Op vrijdag 25 mei zijn dat onder anderen Nicole en Hugo, Erik & Sanne (met zigeunerorkest), Zjef Vanuytsel, Paul Michiels en The Scabs. Op zaterdag 26 mei staan bijvoorbeeld Kapitein Winokio, Nigel Williams, Hevia, Marc De Bel en Buurman op de planken. Op zondag 27 mei luister je naar Fanfarela, Miek & Roel, Wak maar proper ... Op de drie dagen zorgt Circus Barones voor een glimlach op de kindergezichten.

VIPDAG Leraren en hun gezin (max. vier kinderen) wonen één festivaldag naar keuze gratis bij op voorwaarde dat ze aankomen tussen 10 en 19 uur (op vrijdag), tussen 10 en 14 uur (op zaterdag en zondag). Wie te laat komt, dient het gewone toegangstarief te betalen. Inschrijven moet via www.lerarenkaart.be/inschrijven. Ter plaatse kan je inschrijven voor de lezingen, workshops en theatervoorstellingen.

IJzertorenmuseum - IJzerdijk 49 - 8600 Diksmuide - www.ijzertoren.org - www.tenvrede.be

